

Pavol Zemko

**Haulikov inštitút
k Palárikovej dvestovke**

Pavol Zemko

Haulikov inštitút k Palárikovej dvestovke

1.vydanie

Text neprešiel jazykovou úpravou

72 s.

Elektronická publikácia

ISBN 978 – 80 – 89979 – 33 - 2

Vydavateľ:

Pre Haulikov inštitút Vydavateľstvo Ivona Matúšová
Trnava

2022

*Ján Palárik*¹

¹<https://zlatyfond.sme.sk/obr.php?obrazok=2>

**„Slavný slovenský spisovateľ, horlivý a účinný národovec,
výtečný kňaz, Pán Ján Palárik“²**

Takto označili Jána Palárika *Národné noviny* po jeho predčasnej smrti v roku 1870. Patrilo mu to právom! Po vyše 150.rokoch stále žije jeho pamiatka. V tomto roku 2022 si pripomíname jeho životnú dvestovku narodenia. Hoci úsilie združenia *Životnými cestami Jána Palárika*, ktorého je *Haulikov inštitút* členom, o vydanie poštovej známky zlyhalo, predsa len sa náš Haulikov inštitút rozhodol aspoň *týmto* spôsobom pripomenúť ďalšie nepublikované palárikovské pamiatky.

Svoj životopis spísal Palárik v Majcichove v roku 1866 a potom ho ako prvý spísal a uverejnil hneď po jeho smrti Ján Nepomuk Bobula v Pešti. Dielo tiež už na Slovensku zhodnotili Jozef Felix, Mikuláš Gašparík, Ján Sloboda, Jozef Vavrovič, Marcel Martinkovič a Martin Timko. Život ako aj dielo je sčasti už aj zdigitalizované a umiestnené na webe *Zlatého fondu Sme*, vrátane troch Palárikových komédií, ktoré sa stali ponukou ako *e – knihy*.³

A náš *Haulikov inštitút* v Trnave, predtým Divadelno – spevácky súbor Jána Palárika v Majcichove, spolu s občianskym združením *Životnými cestami Jána Palárika* a osobitne jeho členom Trnavským samosprávnym krajom v spolupráci so *Slovenskou samosprávou VI. obvodu v Budapešti* znovu objavujeme Palárika ako i jeho dielo a pamiatky dnes už v sedemnástich slovenských mestách, obciach a inštitúciách. K čomu *Haulikov inštitút* prispel svojimi dvomi konferenciami a dvanástimi publikáciami, združenie *Životnými*

²*Národné noviny*, roč.1, č. 115, 9.decembra 1870, s.1.

³<https://zlatyfond.sme.sk/autor/1/Jan-Palarik>

cestami Jána Palárika svojimi podujatiami a tromi publikáciami, Trnavský samosprávny kraj svojou podporou a jednou publikáciou ako i *Slovenská samospráva VI.obvodu v Budapešti* svojimi národnými stretnutiami a štyrmi publikáciami Palárikových dramatických diel.

A tak to nie je inak ani teraz, keď si v roku 2022 pripomíname Palárikovu dvestoročnicu narodenia. Spolu s Ing. Miroslavom Marečkom, dlhoročným bývalým výkonným tajomníkom združenia *Životnými cestami Jána Palárika* ako i s Bc. Ivonou Matúšovou, MBA, O.C.H. - podpredsedníčkou *Haulikovho inštitútu* sa nám podarilo niečo nové o Palárikovi objaviť, ktoré tu ponúkam v obrazovej fotografickej podobe. Rovnako tak je potrebné poďakovať sa aj PhDr. Lenke Pavlíkovej, PhD - riaditeľke *Štátneho archívu* v Bratislave za senzačný objav Palárikovho testamentu, ktorý sme potom spolu aj publikovali.

Takže: Janko Palárik, nezabúdame a máme ťa stále v hľadáčiku svojho bádania, za všetko ďakujeme, modlíme sa za teba a k *dvestovke* blahoželáme!

Zástavu Haulikovho inštitútu som požehnal 14.októbra 2017 v Trnave

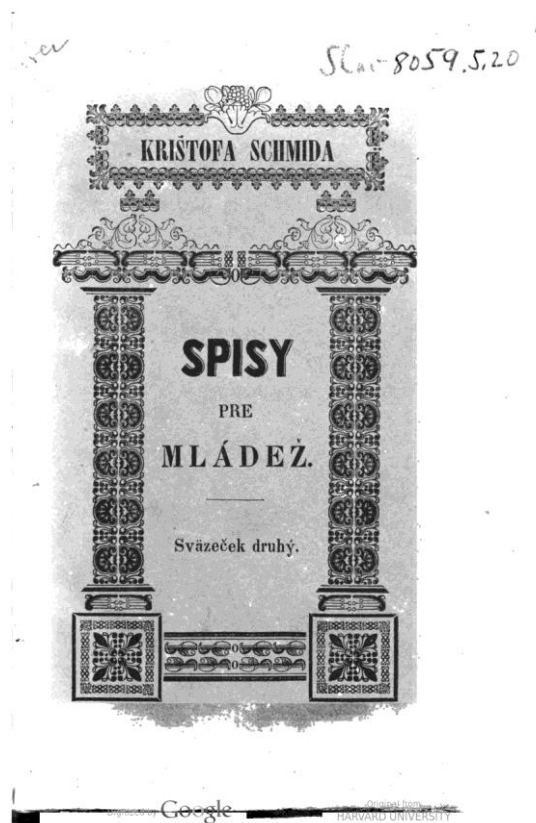

Záznam o pokrstení Jána Palárika v Matrike pokrstených farnosti Raková – vpravo hore, šiesty v poradí⁴

⁴Porov. https://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1n_Pal%C3%A1rik

Palárik navštevoval v rokoch 1837 – 1839 piaristické gymnázium v Kecskeméte

Palárikov preklad z nemčiny, SCHMID, Christoph (1768 – 1854) – *Spisy pre mládež*⁵

⁵<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=hvd.hne9ua;view=1up;seq=2>

o Krištofa Schmid
Krištofa Schmid

Spisy pre mládež.

V preklade slowenskom wydawa:

Ján Palárik,
kaplán terezinský w Pessiti.

Swäzeček druhý.

Obsahujúci:

Belifonočné majca.

S jedným obrázkom.

W Budíně.

Tiskom Martina Bagó, 1856.

Slovenské vyslanstvo memorandové v Pešti 27. júna 1861.

Horný rad:

Št. Hyroš, Viliam Pauliny, L. Turzo, Peter Makovický, Andrej Androvič, Michal Mudroň, Š. Pálka ml.

Dolný rad:

Št. Závodník, J. M. Hurban, A. Pongráč, Št. M. Daxner, J. Francisci, Ján Palárik, Ján Gotčár, M. Keller, Jur Holček.

Šestnásť členné Slovenské vyslanstvo memorandové v Pešti 27. júna 1861,

*Ján Palárik v prvom rade stojaci štvrtý sprava*⁶

⁶<http://paseka.sk/index.php?&page=katalog&book=102493>

Ján Palárik priamo pred pomníkom nad hrobom Jána Hollého na Dobrej Vode,

24.júna 1854

je otec otcom ľudským podobný, tým, ktorí z obľúbivosti jedného syna stránku vždycky trímajú, druhému ale sa tvrdými ukazujú; ačpráve častokrát sa pridáva, že onen tvrdo držaný syn lásky otcovskej je hodnejší, nežli tamten obľúbený miláčik. Boh není tak stranný otec. Keď sa ti i zle wobi tu na zemi, tak to je len ťažko-krevný sen, — žiaľ a bôl, radosť a weseľosť sa tak rozprchujú, jako rannejšia mlha, alebo jako večerné čerwené nebo. Maj len malú trpezlivosť, spravuj sa dobre a pridržuj sa praveho (lebo to, čo čineno býwa, to není sen): tak potom uvidíš a skúsiš, jak slabý je Pán; jak on je dobrého otcovského srdca; on ti celý kapitál s hojnými interesiami vyplati za wsecko to, w čom si tu na zemi nedostatok niešol; lebo jedno okamženie w nebi je wiecej, nežli tu na zemi tisíc rokov w najväčšom šťastí. — Wlasti a otcina tvoja je w nebesách, tu na zemi si toľko, čo wandronný towarýš, ktorý podlí hospodu, podlí prácu a plat pobý máwa, až tým sa z cudziny do otcovského domu nawráti; teprw tu býwa jako syn domu považovaný a jako takový w uctivosti držaný. Preto ubohý pútniku, nadobudni dobrej mysele, podwiľni hlavu tvoju a rozšir srdce tvoje, neuspokojuj sa s poblou pozlátkou a pawučinou zemských týchto radostí. Jak ony sú biedne a ničemné, najme pri obecnom člowectw? — Smradlawá pálenka na swabbách, na kstínách, na pohrebínách, kmešsoch, w dny fassangowé a jarmočné! Daj mi Bože! máš w čom si tvoju radosť zakladať?! — Podnes sa ty wyšššie nad tie smradlawé weseľosti, které ti židowské šenkárne podávajú; tvoja radosť má byi, w nebesách prebýwať, na které sa máš pripravowať, kroz wyhládawanie Kráľowstwa Božieho a sprawedlnosti jeho. To je slowo len ku biednym a núdznym; awšak i bohatým sa dá něco powiebať.

Bohatý si zná wäťšiu rozmanitosť w radoštach a rozkošach prístrojů, lebo má ku tomu spôsob. Peniaze rozklajú celému swetu. Máš peniaze, tak len slowo, a štôl sa ti naplní jedlami, pivnica winom, hudáci a dobri priateli sa ti hneď do domu dostawia. Čo len zachceš, ku twojemu obweseľniu máš na pohotowe. Nečudno, že chudobný záwišklivým okom na bohatého hľadi. Awšak čo z toho? Mój milý bohatcu, i tvoja radosť a weseľosť je toľko se n, — ľahko sa ti pridat môže, že pri precitnutí z twovej nynejšiej opojnej radosti, najdeš sa bjednejším od biedneho žobráka; najme keď tvoje swedomie je bierawé a srdce tvoje je tak spráhuuté, že w ňom ani kwapfa

citu náboženského sa nenačabja. Napadá mi tu slowo Pána môjho ale i twojeho — chochy si ho i nečecel uznať, — slowo: že ťažko je bohatému prísť do Kráľowstwa Božieho, a že sa ľahčejšie welblud pretiahne preš ucho ihlné, nežliže bohatý wjde do kráľowstwa nebeského. — Slowo to je nepochybne najme wteby, keď sa tak spravuješ, jako onen rozkošný boháč, na ktorého sa len snáď rozpamätáš, — myslím ja tu na toho, pred ktorého dvermi na smetisku biedny Lazar wredami obšypaný ležal a hladom hynul, on ale pán boháč sa hoštil jak mohol najšťwostnejšie, pre biedneho Lazara nemajúc oka, ani srdca milosrdného w tele swojom wypasenom. Konce jedného i druhého ti tussim len ešte bude znamý, lebo tá nedržim za tak sprosťého, žeby si ani to nebyl udržal w hlavie twojej z nauky kresťanskej wku twojeho detinského: Aspoň, keď si to už i zapomnul, aspoň sa teraz na to rozpomínáš, — staň sa teda múdrym, a pokud čas máš, udeľaj sebe priateľow z mamony neprawosti; — ukáž sa ščedrym ku biednym Lazarom, kterých teraz je wšade došť, wšak máš z čeho; pamätaj, že dny zemskéj radosti, sú len se n, krátko ony trwajú, na které naslebuje wčná štutočnosť. Pomysli si, jakby to pri prebudení twojom wo wčnôsti s tebou wyzerale, jestližeby si tam so sebou nič nedoniesol? — Preto sa dowtip.

M. Čhl.

Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého

kroz J. Palárika držaná.

Milí Páni! Nábožný Zástupe!

Keď na tomto swätom mieste, medzi hrobami mrtvých, kde wsecko jedine poku a smutoč býwa, kde každý kopeč, každá hrobľa, každá temer hruba zeme slzami ľudskými porosená jedine na srdca žalosť, na posledni wseckého konec, na pominutelnosť na smrť, na nicotu upomína, — keď prawím na tomto mieste smutku a pokory dnes weseľšie twäre, prítomnosť wážnych hoštow, sbory wel. duchowenstwa a znaky jakejši riedkej, neobychajnej, radošnej slawnosti spatrujem: cit pobiwenia zaujima srdce moje a pýtam sa mimowol'ne: čo je za príčina tohoto neobychajného wyjawa? Ale neidem sa diwiť Páni! — bo hľa! uhlédám tu jeden hrob, ozdobený nowým, nádherným pomníkom, ktorý má živo upamätuje, že nie wsecko s hrobom sa končí, nie wsecko sa miňa, nie wsecko je neu-

proštelnej smrti podrobno; jeden hrob, chovajúci w sebe zprachniwélé kósti jedného welikého muža, ktorý wo svojich wštečnych dielach wyriešol, i skutkami splnil na sebe: že „sama a jediná čnosť jest smrti nepodliehla, ktorú prodělý ani hrom, dlhý wšsetrowným ani čas neprelomí zubom; nech bár praskotawým celý swet zrúti sa walom, čnosť sama zostane.“ Tak jest Páni! čnosť, čnosť jedine a zásluha jest to, čo nám z toho welikého muža, rozumiem Jána Holého, sláwného spisowatel’a slow. pozústalo. Nie teda celý pominul, nie celý do hrobu sľesnul; — „smrť wžala len smrtné a k čemu prámo mala:“ ale jeho duch, jeho čnosť, jeho zásluha, — w nebi owšem koruny wečnej sláwy hodná — ale i tu na zemi w národe žiwá, wečná osláwená zostane, ktorej sa dnes werejná pocta a weleba sláwným spôsobom preukazuje, ebyž sa tento nádherný pomník od wdáčného národa slow. na jeho hrob kladie. Či teda nemáme w duchu zaplesat’ pri tomto witažstwe čnosti a zásluhy nad smrťou? či nemajú srbeť nasse radosť pocítiť, — keď sa už i na tomto swete čnosti a zásluhy pobludná úcta a odmena dáwa? Dostup teda na chvíľu wšsetkých bôl a zármutok z tohoto miesta žiaľu a truchlenia ľudského; zaplesaj so mnou nábožný záslupe; zaplesajte i wy truchlé hrobky, swetklowia tohoto radosného swiatku čnosti a zásluhy posväteného! Wo w skutku Páni! čnosť a zásluha je to, ktorú uctiť, osláwiť a zwelebiť i wy z blížšieho okolia, i my z ďaleka sme prišli. Čnosť a zásluha je to, ktorej dnes národ slow. werejnú poklonu robí a pomník svojej hľubokej úcty a wdáčnosti jej stawia. Nelbem tuňda opisowať tie krásne čnosti, ktorými nebožtik Ján Holý, jako človek, občan, kresťan, jako horlivý knaz — býwaly nekdy farár Madunický — w behu žiwota svojého wynikal; — lebo tieto, owšem skwélé, wšsetkej úcty a odmeny hodné, — w knihe žiwota wečného zapísané, jedine tam w tej lepšej vlasti nebeskej dostatočne uznané, ocenené a wečnou radosťou a sláwou odmenené byť môžu: já toľko do powahy beriem jednu jeho čnosť a zásluhu, ktorú weliký onen muž — sta wštečný spisowatel’ slowenský o oswetu a wzdelanosť a tím i o duchowné i hmotné blaho celého národa slowenského položil, stanúc sa w ohľade tomto welikým dobrodincom celého národa, — ktorejžto jeho čnosti a zásluhy spisowatel’skej dnešná úcta od wdáčnych rodákov w tomto pomníku preukázaná právom príslúcha. Howorim teda, Ján Holý byl sláwným spewcom, wštečným Spisowatel’om a wzdelawatel’om

nároba slowenského, — a keď to howorim, nelbem to dôwobami dokazowať, — bo myslím, nikto tu není mežzi námi, ktorýchby táto jeho čnosť a zásluha, — ob wšsetkých do weci sa rozumějúcich áno i ob samých učeních cudzincom uznanú do pochybności bral, lež keď to howorim, teda čcem s tím powlebať, že on byl welikým celého národa slow. dobrodincom ponasprw preto, že a) dobrodenie, ktoré on národu preukázal, je w cene svojej weliké, neoceniteľné, bo osweta a wzdelanosť, ktorú on wštečnými dielami svojimi w národe rozšírowal, je základ wšsetkého blaha národow; po 2) preto, že dobrodenie to w obsahu a roztažnosti svojej nie len jednotlivých ľudí, jednotlivé rodiny a obce, lež celý národ slow. obsahuje, a jeho blahobyť znamenité napomáha, a sice nie len prítomné, lež i budúce u blížšieho i ďalšieho potomstva; lebo kniha napísaná zostáva, z ruk do ruk, z pokolenia na pokolenie, od potomstva na potomstvo predchádza, wždy ten samý blahobejný, spasonosný, oblažujúci účinok w národe pôsobiac; dobré nauky w knihách složené stávajú sa tak rečeno wečným nároba — a z časom i celého človečenstwa pokladom, bohatstvom, sláwou, wečne trwajúcou pokladnicou oswety a wzdelanosti a newyčerpateľnou studnicou duchowného i hmotného blaha národow. Ano wšsetko, čo jest welikého, krásneho, wzneseného, božského, človečenstwo oblažujúceho, — to sa jedine s pomocou dobrého spisowatel’swa do žiwota s prospechom umiessť a uskutočniť môže. Preto i sám Bôh k uskutočneniu swätých svojích cielow, k založeniu kráľowstwa svojého na zemi, spisowatel’swo sebe za hlavný nástroj wymolil, — swäté knihy Starého i Nowého Zákonu — tento najdrahší poklad človečenstwa, — sú toho dôkazom. A preto čo sú pre cirkew Božíu proroci, aposstoli, Ewangelisté, a swätí Dtcovia: to sú w počahu na každý národ jeho dobri národní spisowateli, ktorým svoju oswetu a wzdelanosť podákowať má. Zdáliz teda dobrý spisowatel’ není welikým dobrodincom národa svojého? — a zdáliz jako taký nezasluhuje wšsetkú úctu a powdáčnosť od národa svojého, za ktorého blaho a rozkwet pracujúc, žiadneho unomania a napnutia sil svojích, žiadnych obeti neslutujúc, wšsetké schopnosti a hrivne od Boha sebe udelené, áno celý swój žiwot wzdelaniu, a pozdwiženiu, a oblaženiu národa svojého menujúc, tak krásne dôkazy lásky svojej k Bohu a k človečenstvu dáwa? A hľa Páni! i náš wečnej pamäti Ján Holý, jest takowým welikým dobrodincom národa slow; i on wšsetko svoje tomuto wznesenému, krásne-

mu cieľu, — láške k Bohu — a k národu svojemu meno-
val, — i on jest jeden z tých mužov, — ktorých, — jako
Zaiaš hovorí, — „povolal Boh od života
matky jejích, a učinil jazyk jejích podobný
meču ostrému, a vypustil ich jako strely
ohnivé, aby byli služebníci jeho k pozdvi-
žení pokolení Izak bowých.“ A preto Pán!
jestli wšedě wzbelené národy svojich wýtečných Episo-
watel'ow ctia, a ména jejích i pamiatku po smrti ná-
hernými pomníkmi, mauzóliami, pantheonmi zvelebu-
jú, oslávuju, zvečnujú: teda jedine my Slowáci, ne-
wedeľi by sme oceniť to veľké dobrodenia, ktoré János-
wi Hollému, najwýtečnejšiemu posawaď spisowa-
tel'stwa slowenského zvelebowatel'owi podakovať máme?
Odšup to, — tu už hľa na jeho hrobe stojí pomník nasej
pobdácnej uznalosti a hľubokej úcty; — nech rozumejú
jazyci — a dozweďia sa národy, — že už i Slowák do rádu
wzdelanejších národov wstupuje, priznávajúc sa ku
svojej osвете a wzdelanosti, ktorú svojim spisowatel'om
podakovať má. — Nášmu ale wýtečnému básnikovi, o
národ svoj tak wýsoko zaslužilemu Jánú Hollému
nech zahucí „wečnaja pamäť a sláva!“

Westnik cirkewny.

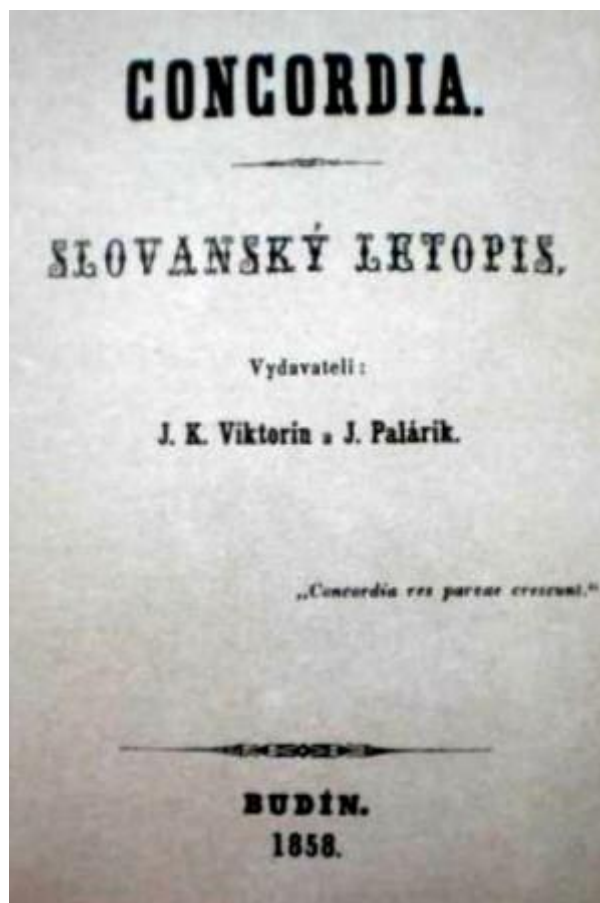
Zo Sereďy, dňa 16. junia. Jako na iných mie-
stach predtím, tak i u nás sa spastelným narivením Je-
ho kniežacej swetlosti p. Arcibiskupa a Kardinala Sci-
towského tak nazvané swäte Missie na počiatku tohoto
mesaca s bohumilým prospechom obdawowaly. Dňa 3
junia totižto, šesť welebných otcow z rádu sw. Františka
pod správou wel. otca Edwarda Bezrowiča Duarbiana
Malackého o 6 hodine večer do nasseho chrámu Páne
ľubom preplneného wo svojom jednobuďom odewe, s
křížami na prslach wslaciami, pobožno kráčali, kde keď mo-
litba za oswietenie Ducha swätého odbawená byla a mie-
stny p. farár Štefan Nagy na čas trwania swätej Mis-
sie, svoju farársku prawomocnosť wel. otcem odowzdaľ, i
hneď zmieneny wel. otec a správca Missii na kazatelni-
cu wystúpil a pritomnému zástupu o zámeru swätej Mi-
sie, jakož i o poriadku, ktorým sa w kázňach pokračo-
wať bude, wýborne rečnil. Dňa 4. junia jakožto w ne-
desu swätobuďsnú na priek báždíwému času z celého oko-

lia sa nábožný ľub ku tejto pobožnosti hrnul, w pondelok
ale a w nasledujúcich wšedných dňoch i prácu svoju ľub
obložil a ob božieho rána tak rečeno, až do večera w chrá-
me Páne zotrúwawal. Spowebnice byly wždy kajícnými pre-
plnené, a s veľikou uznalosťou musíme pripomenúť, že
okolité welebné duchowenstvo — a na jeho čele biskupskú
náš pán Dekán a horlivý wýsoko zaslužilý farár Šu-
rowský bisk. p. S. Linter wždy wo spowebniciach po-
hotowe bylo, a wel. otcow w jejích ľazkom úrade ochotne
podporowalo. — Predmety, o ktorých sa kázalo, byly cel-
kom primerané času a okolnostiam a znamenite wypracow-
wane. Menowito prenikawá byla tá okolnosť, keď 12. w
bielom rúchu oblečených diemcať a 6 chlapcow okolo křísti-
telnici sa postavili pod kázňou, ktorá o newinnosti pri-
křtu swätom obsahnutej jednala.

Poslednieho dňa, totižto 12 obrieľala sa jedna päťnásť
ročná stota bludowerstwa luteranského, a zložila do ruk
weleb. správca Missii wyznania wiery nasej katolíckej, a
tak do ľona cirkwi samospasiteľnej s božou milosťou prijata
byla. Na to sa weleb. otcowia s námi rozlúčili, nám
swoje swäte požehnania zanechajúc.

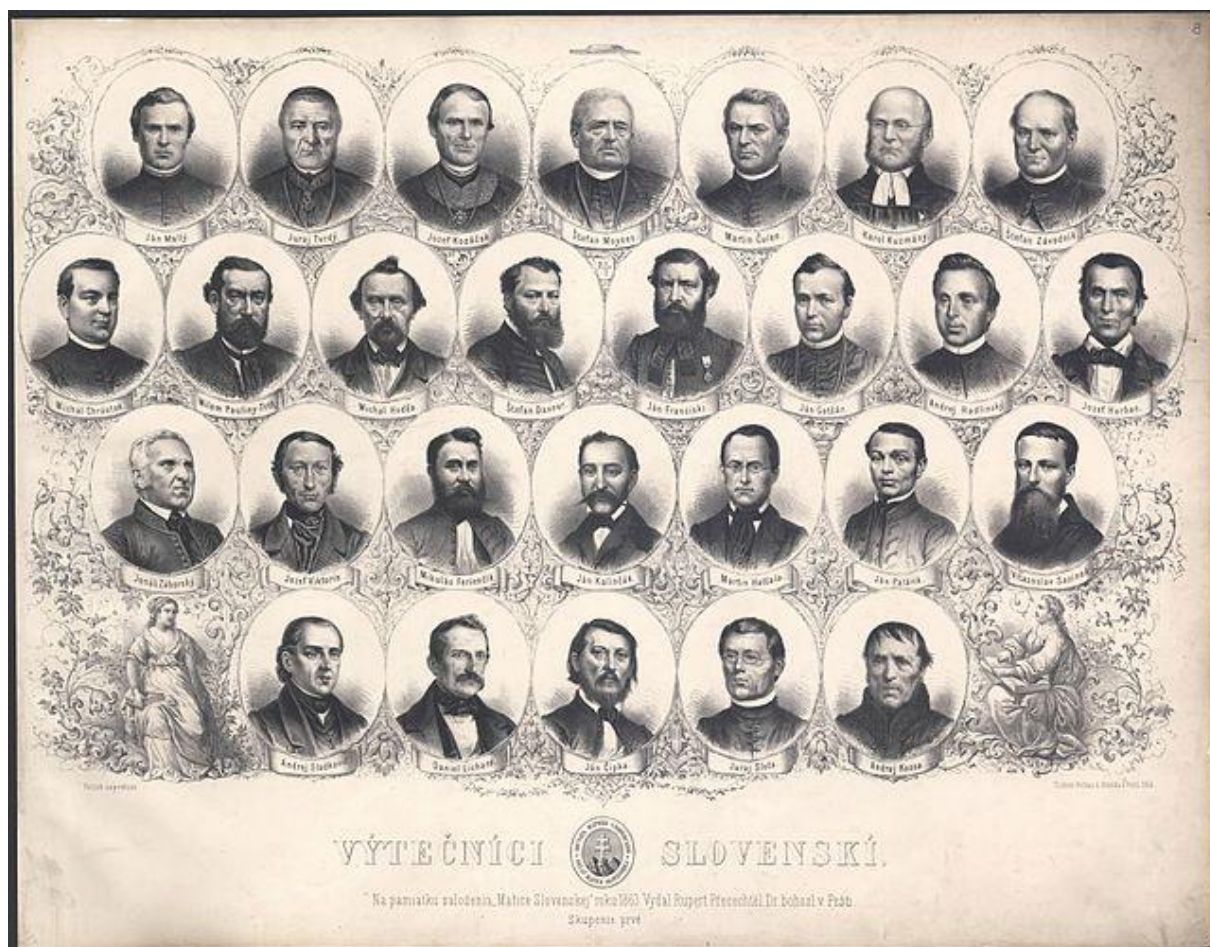
Nábožné obywatel'stvo fary Sereďskej a celého
okolia za najkrásnejšiu powinnosť sebe pokladá, Jeho
Eminencii a kniežacej swetlosti, milému Arcipastýrowi
svojemu za preukázanú tú milosť, že z Jeho starostliwého
naridenia swätej Missie učastné byť mohlo, s newätšou
poniženosťou sa podakovať, weleb. ale otcem missionárom
praje: aby Bóh milosťiwý i inde jejích zbožnú prácu po-
žehnaním svojim rozhojňowať a jejích usťawania pre spásu
weriaceho ľubu wo wečnosti korunou nesmrťelnosti odme-
niť ráčil. —

3 Čiech. W Prahe konalo sa uwitanie S. S.
W. W. Císara a cisarowny dňa 3 junia wel'kolepým spó-
sobom. Mimo iných sláwnosti k počte S. S. W. W. dá-
wal sa tiež skwoštný karussel — tance na koňoch a iné slaw-
né parády a prówoby, ktoré sa ob wýsokej sľechty českej
w nádherom stastwi 16. stoletia promowowaly. Jeho
apost. Weličestwo cisar pán jednotliwým wýslanstwám
krajow českých a menowite: pražského, budejowického, ji-
činského a pardubického, — ktoré najjasnejšiemu panowni-
kowi city swoje oddanosťi w národňom českom jazyku wy-
słowily, tiež zvlášťne odpoweďe w českej reči ubeliť ráčil.
W sobotu dňa 10 junia o 2 hodinách ráčil S. S. W. W.
základný kameň chrámu Páne sw. Cyrilla a Metodia w
Karline položiť; sláwnosť tá tim wätšej jest dôležitosťi.

VIKTORÍN, J. K. – PALÁRIK, J. Concordia. Slovanský letopis.

Budín: Písmenami Martina Bagó, 1858

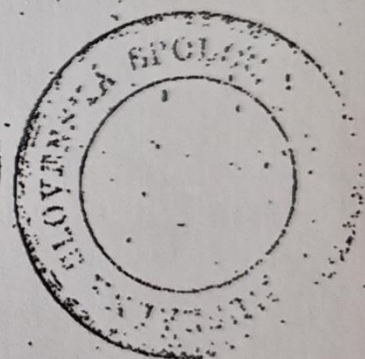
Matiční - Výtečníci slovenskí, Ján Palárik v druhom rade zdola, druhý sprava

Slovenský matičný výtečník – Ján Palárik

Prvá
čítanka a mluvnica

pre
katolícké školy slovenské.

Stojí viazaná s pláteným chrbtom 25 nov. krajc.

V Budíne.

Vlastnosť tlačiarne uhors. kr. univerzity

1863.

Autor učebnice Ján Palárik

48/V Druhá
čítanka a mluvnica

pre
katolickej školy slovenskej.

1348520

Stojí viazaná s pláteným chrbtom 48 nov. kraje.

V Búdine.

Vlastnosť tlačiarne kr. uhors. university.

1865.

Autor učebnice Ján Palárik

Obraz Jána Palárika

Vyretušovaná časť obrazu Jána Palárika⁷

⁷<https://matica.sk/filozofia-jana-palarika/>

Obraz Petra Čambála⁸ v Pamätnej izbe Jána Palárika v Majcichove z roku 2000

⁸ Peter Čambál (25.júla 1950 Abrahám - žije v Zavare).

60	17	Ondrusch Catharina Joseph inquitini filia Rb	Majstény Nr. 25	"	1	6 denn	debili- tas	-	Majstény 28 decembris	Item
61	28	Krajcovitz Catharina neot Kovacsitz Joann- nis inquitini Rb	Majstény Nr. 38	"	1	45 an	inflam- matus pulver ann	66 Jt provin	Majstény 30 Novemb	Item
62	December 7	Gurik Elisabeth xxx Gurkovich Michaelis inquitini vidua Rb	Majstény Sept Nr. 33	"	1	75 an	moras mup penit	66 Jt provin	Sept 9 decembris	Item
63	20	Planitz Ambrosius Francisci inquitini filius Rb	Sept Nr. 21	1	"	3 sept mase	debili- tas	-	Sept 22 de- cembris	Item
64	24	Pos Mathias inquitini maritus Kolesovitz Theresiae Rb	Maj- stény Nr. 45	1	"	36 an	Typhus	66 Jt provin	Majstény 28 decembris	Item
65	7	Palárik Joannes Parochus majstény	Majstény	marc	-	48 an	alba vulsi- culi	66 Jt provin	Majstény 18 Decem	Rb Schauert Michael conop as Ad.
66	Julius 27	Misovitz Georgius Annae Bené maritus Rb	fr. Ab. Lahm Nr. 89	marc	-	72 an	ap- penit	66 Jt provin	fr. K. K. - Kuin 29 Julu	Palárik Joannes Tarnitz

Matrika pochovaných farnosti Majcichov – záznam o Palárikovom pohrebe

z 10. decembra 1870 je pod por. č. 65, druhý zo spodu⁹

⁹ Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Bratislave, Zbierka cirkevných matrík, Rímskokatolícky farský úrad Majcichov, matrika zosnulých 1870 – 1887, s. 23, signatúra 1337.

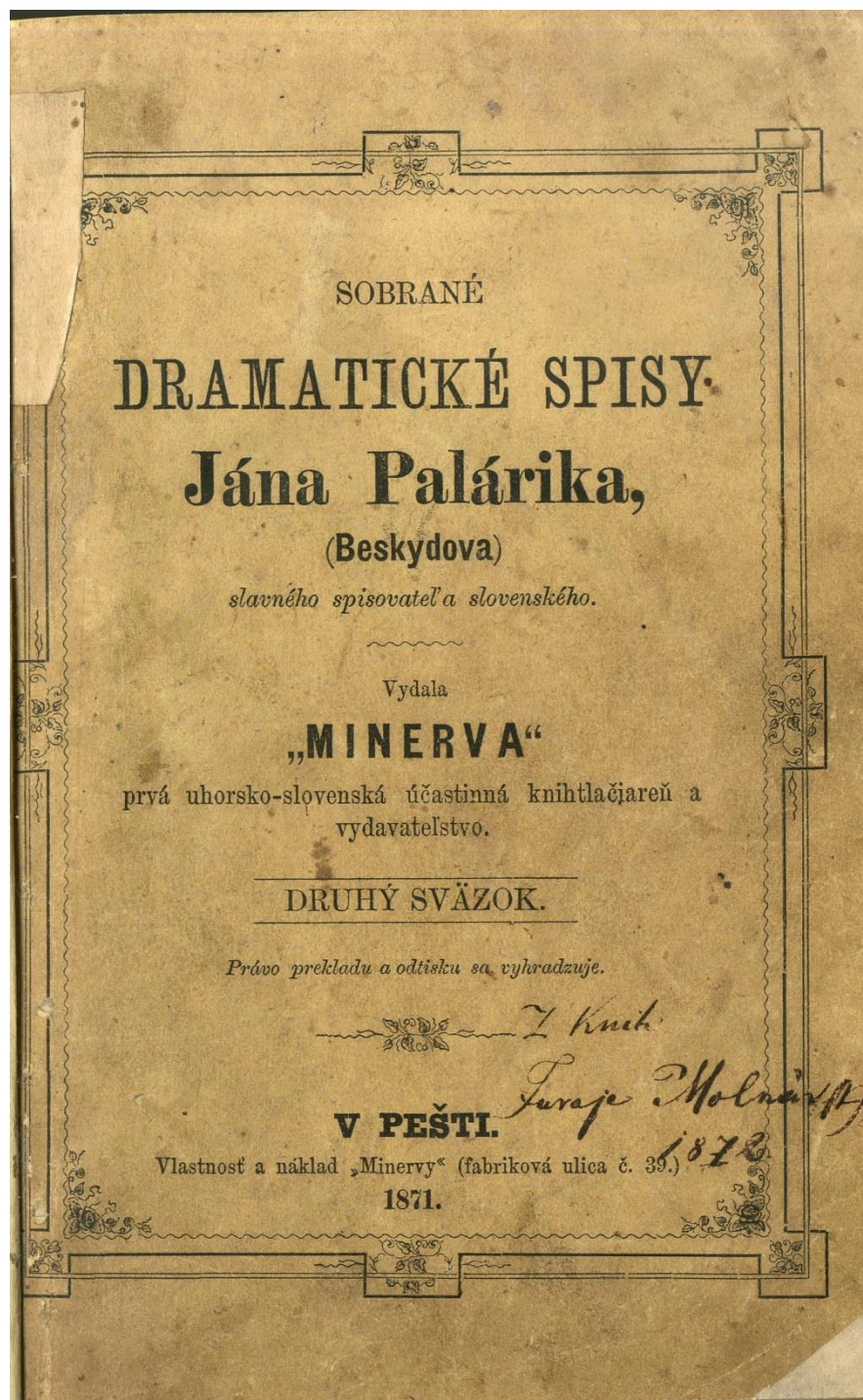
SOBRANÉ
DRAMATICKÉ SPISY
Jána Palárika,
Beskydova
slavného spisovatele a slovenského.

Vydala
„MINERVA“
prvá uhorsko-slovenská účastinná knihtlačiareň a
vydavateľstvo.

Právo prekladu a odtisku sa vyhradzuje.

V PEŠTI
Vlastnosť a náklad „Minervy“ (fabriková ulica č. 39.)
1870.

Sobrané dramatické spisy Jána Palárika, Beskydova, I.zv., Pešť: Minerva, 1870

Sobrané dramatické spisy Jána Palárika (Beskydova), II.zv., Pešť: Minerva,1871

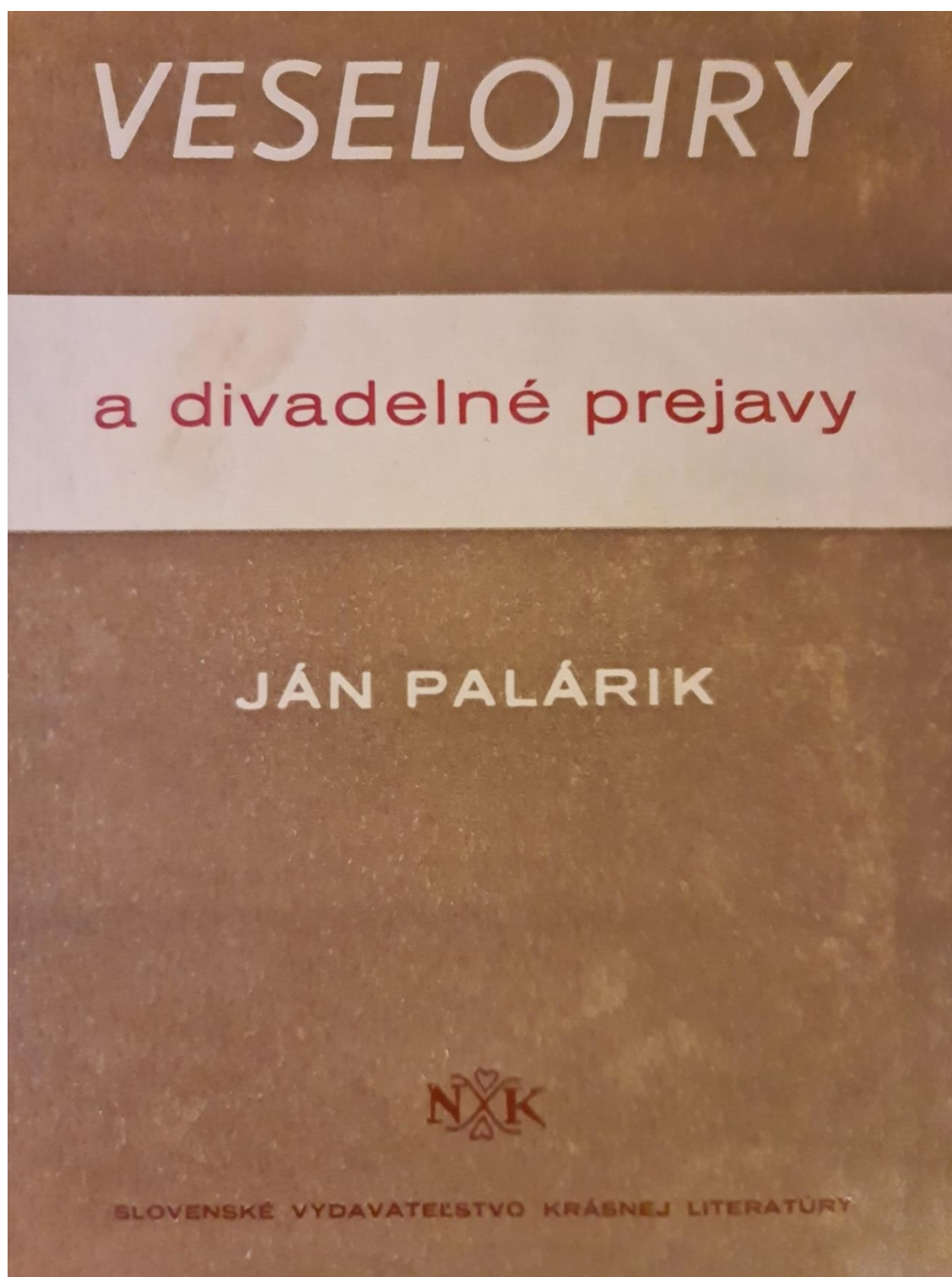
MALÁ VEDECKÁ KNIŽNICA
SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED A UMENÍ

MIKULÁŠ GAŠPARÍK

Ján Palárik
a jeho boj o demokratizáciu
slovenského národného života

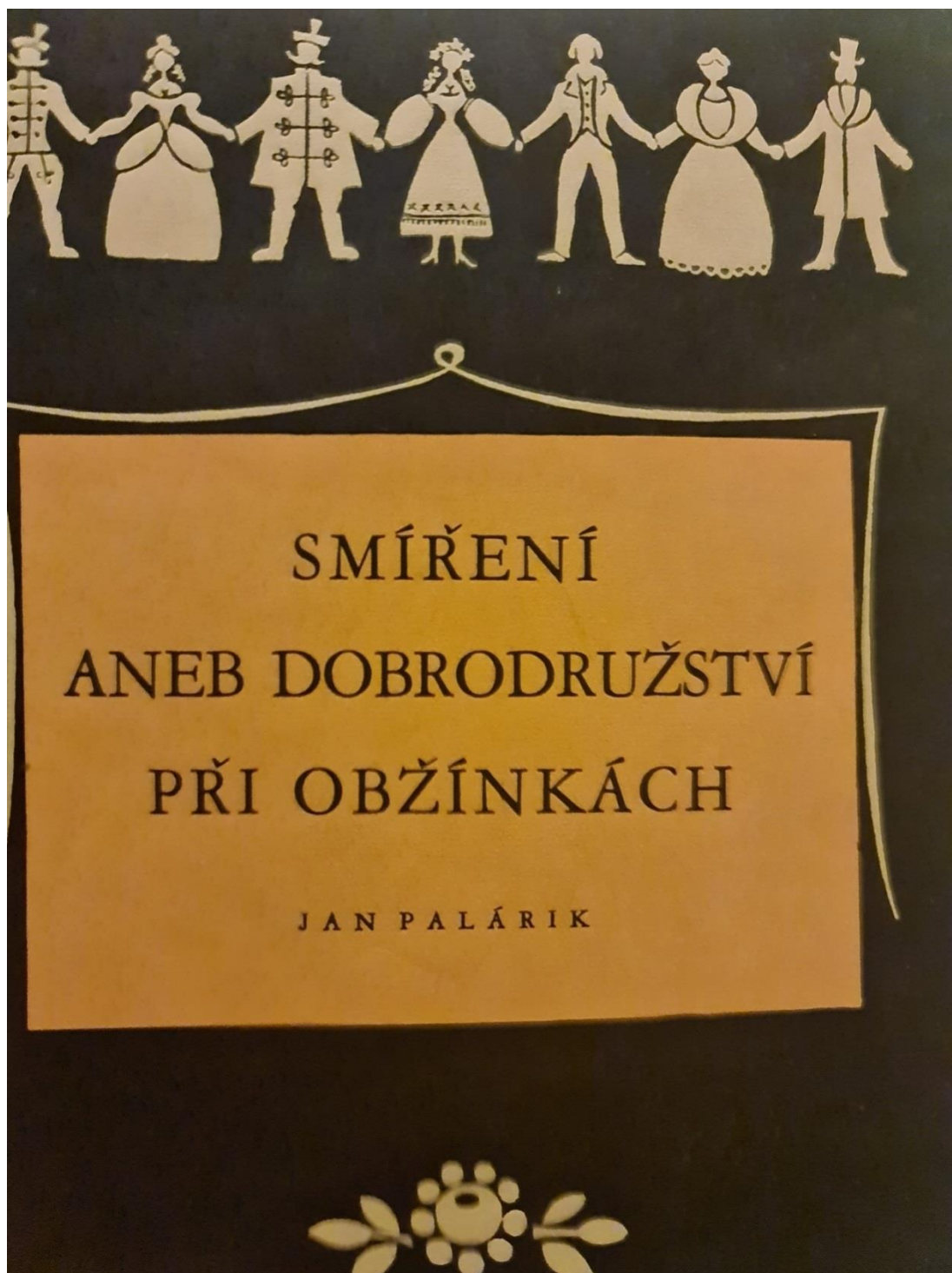
*Publikácia prof. Mikuláša Gašparíka*¹⁰

¹⁰ GAŠPARÍK, M. 1952. *Ján Palárik a jeho boj o demokratizáciu slovenského národného života*. Bratislava: Nakladateľstvo Akadémie vied a umení, 1952, 71 s.

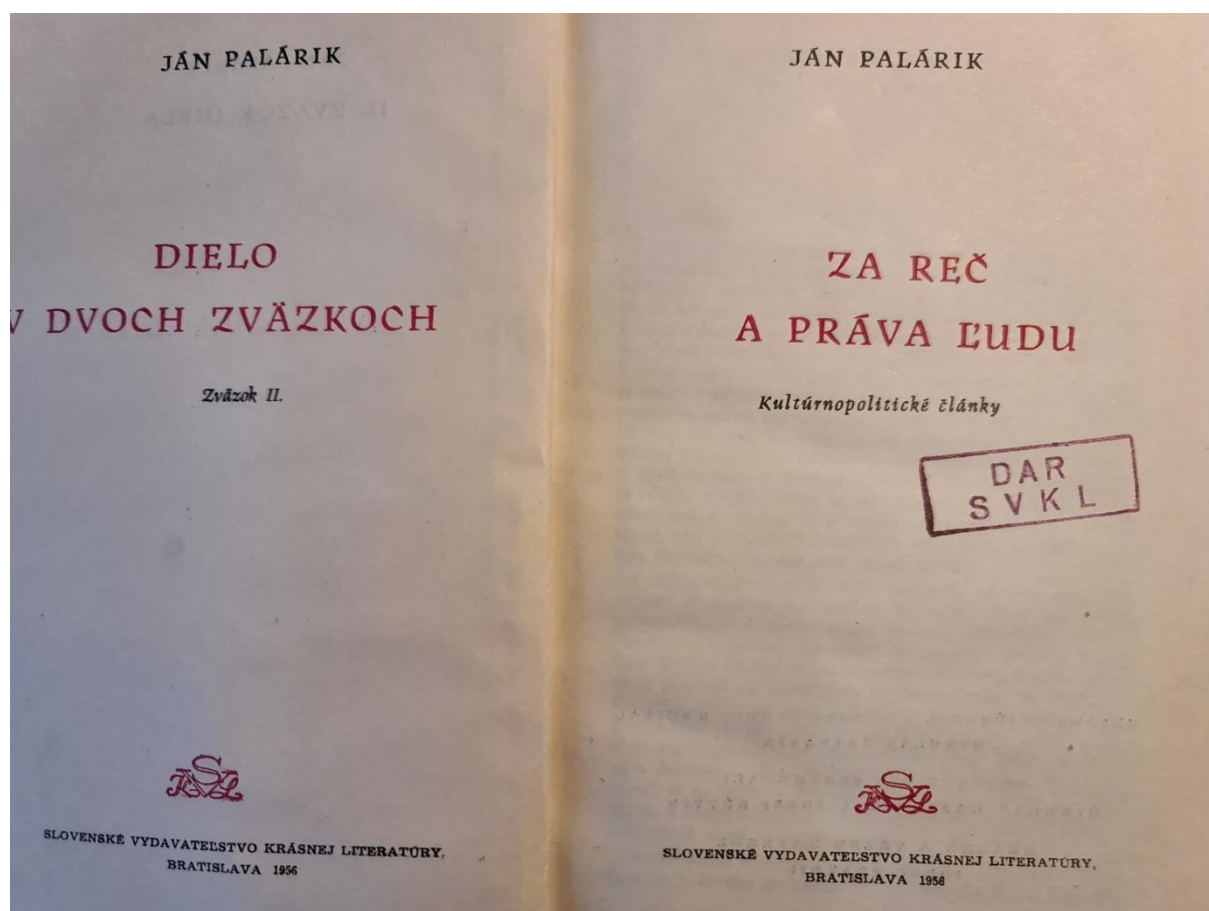
12.zväzok edície Naši klasici ¹¹

¹¹ FELIX, J. 1955. Ján Palárik. Veselohry a divadelné prejavy. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 379 s.

*Česká - Edice divadelní hry*¹²

¹² DVOŘÁK, J. 1955. *Ján Palárik. Smíření aneb Dobrodružství při obžínkách. Veselohra o třech dějstvích.* Praha: Orbis, 1955, 133 s.

*Palárikove kultúrno-politické články*¹³

¹³ PALÁRIK, J. 1956. *Za reč a práva ľudu. Kultúrno-politické články*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1956.

*Zlatá medaila - Národnej súťažnej prehliadky ochotníckych divadelných súborov
s inscenáciami pôvodnej slovenskej dramatickej tvorby - Palárikova Raková, od roku 1967*

*Poloreliéf Jána Palárika od Stanislava Biroša
na chodbe ZŠ v Čadci na Rázusovej ulici*

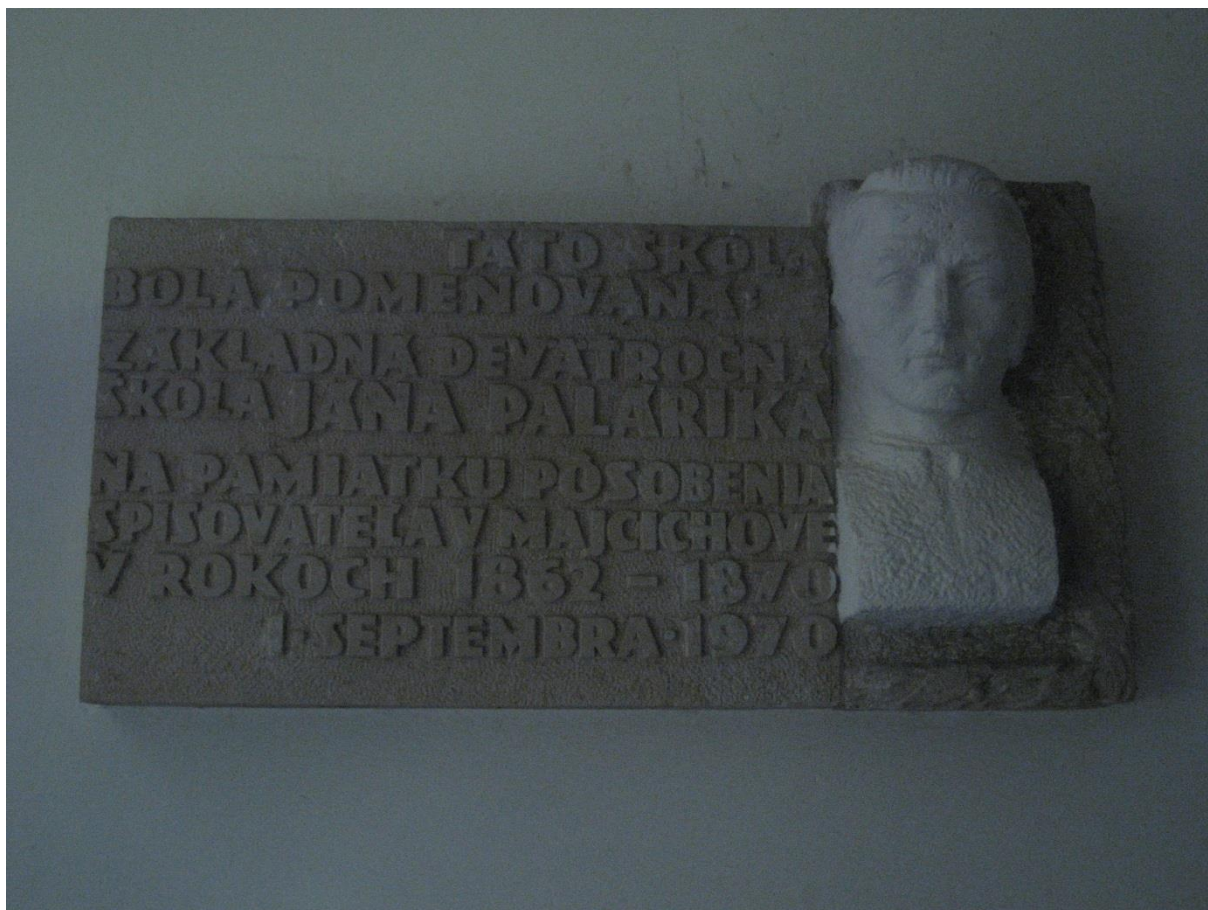
*Palárikova busta od Stanislava Biroša ¹⁴ na chodbe
Základnej školy Milana Mravca v Rakovej*

¹⁴ Stanislav Biroš (12.novembra 1901Bytča – 17.septembra 1983 Bytča).

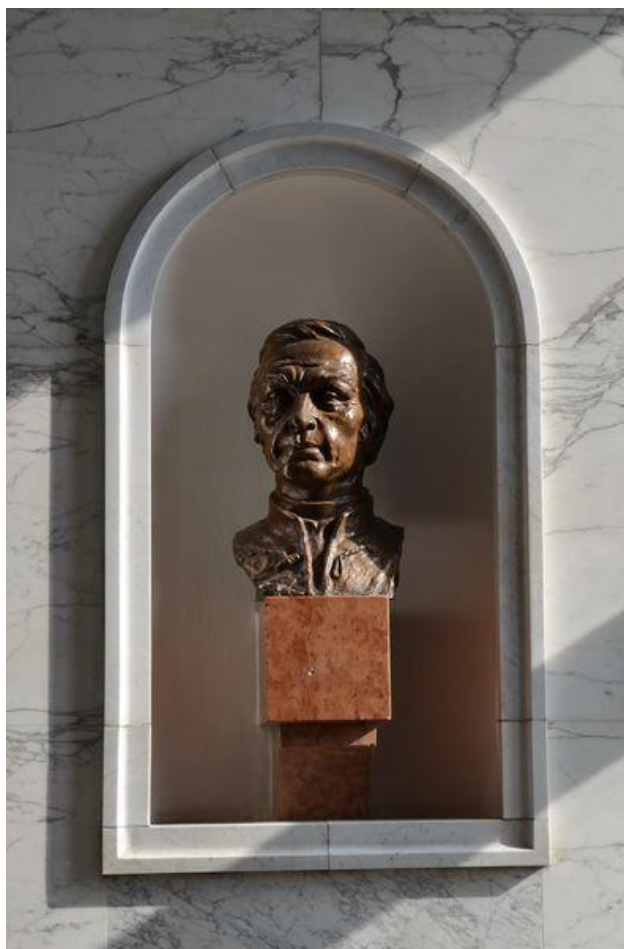
*Príležitostná príručka*¹⁵

¹⁵ SLOBODA, J. 1970. *Život za život. Príležitostná metodická príručka k oslavám 100.výročia smrti Jána Palárika*. Bratislava: Osvetový ústav, 1970, 81 s.

*Pamätná tabuľa od Ladislava Snopeka¹⁶ venovaná Jánovi Palárikovi
v predsieni po ňom pomenovanej Základnej školy Jána Palárika v Majcichove*

¹⁶ Ladislav Snopek (10. decembra 1919 Mařatice – 4. októbra 2010 Bratislava).

Palárikova busta od Fraňa Štefunku¹⁷ na chodbe Mestského divadla v Žiline

¹⁷ Fraňo Štefunko (4.augusta 1903 Vlčkovce – 6.apríla 1974 Martin).

Cirkevná základná škola Jána Palárika v Rakovej od roku 1992

Obráz Jána Palárika v Cirkevnej základnej škole Jána Palárika v Rakovej

*Sádrová busta Jána Palárika od Fraňa Štefunku
v Pamätnej izbe Jána Palárika v Majcichove*

*Obojstranné maďarsko - slovenské vydanie štyroch Palárikových dramatických diel
vydané Slovenskou samosprávou VI.obvodu v Budapešti z roku 2013*

Palárikovi nasledovníci

Perokresba Jána Palárika od Vojtecha Stašíka¹⁸

¹⁸ Vojtech Stašík – Belo Klas (10.februára 1915 Prešov – 2.novembra 1978 Martin).

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Jozef KANKARA

**Rímskokatolícka farnosť Všetkých svätých
v Majcichove a kňaz Ján Palárik**

Diplomová práca

Vedúci práce: **Prof. PhDr. František X. Halas, CSc.**

Odbor: Katolícka teológia

Zameranie: História

OLMOUC 2009

Diplomová práca vdp. Jozefa Kankaru, rodáka z Majcichova, 2009

Haulikov inštitút je členom ŽCJP od jeho zasadnutia 14.marca 2013 v Banskej Štiavnici

Marcel Martinkovič

Politické myslenie Novej školy

Občiansko-národný program
Slovenských novín

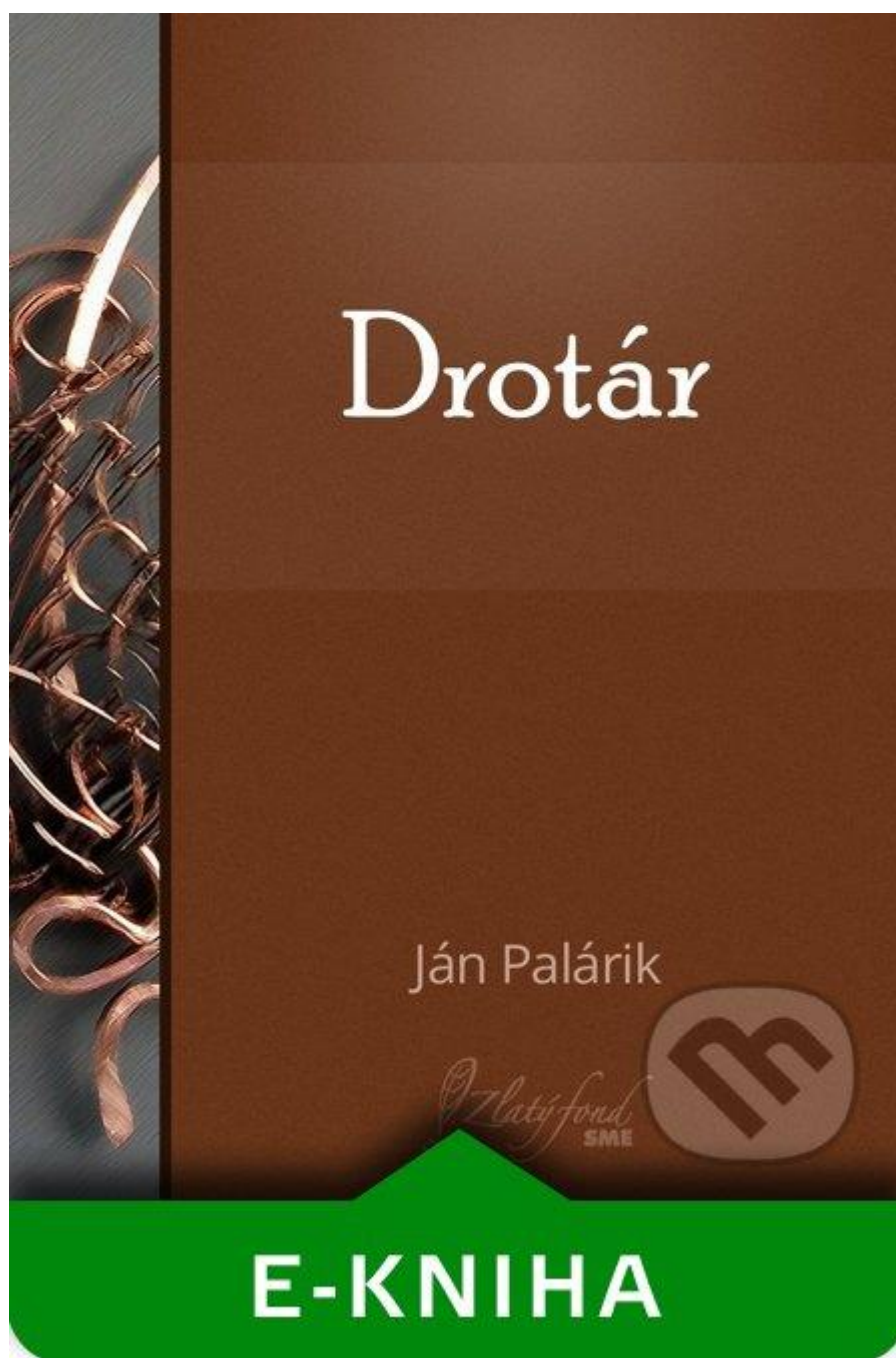

*Publikácia, ktorá vznikla ako súčasť riešenia grantového projektu VEGA č. 2/ 0066/ 10*¹⁹

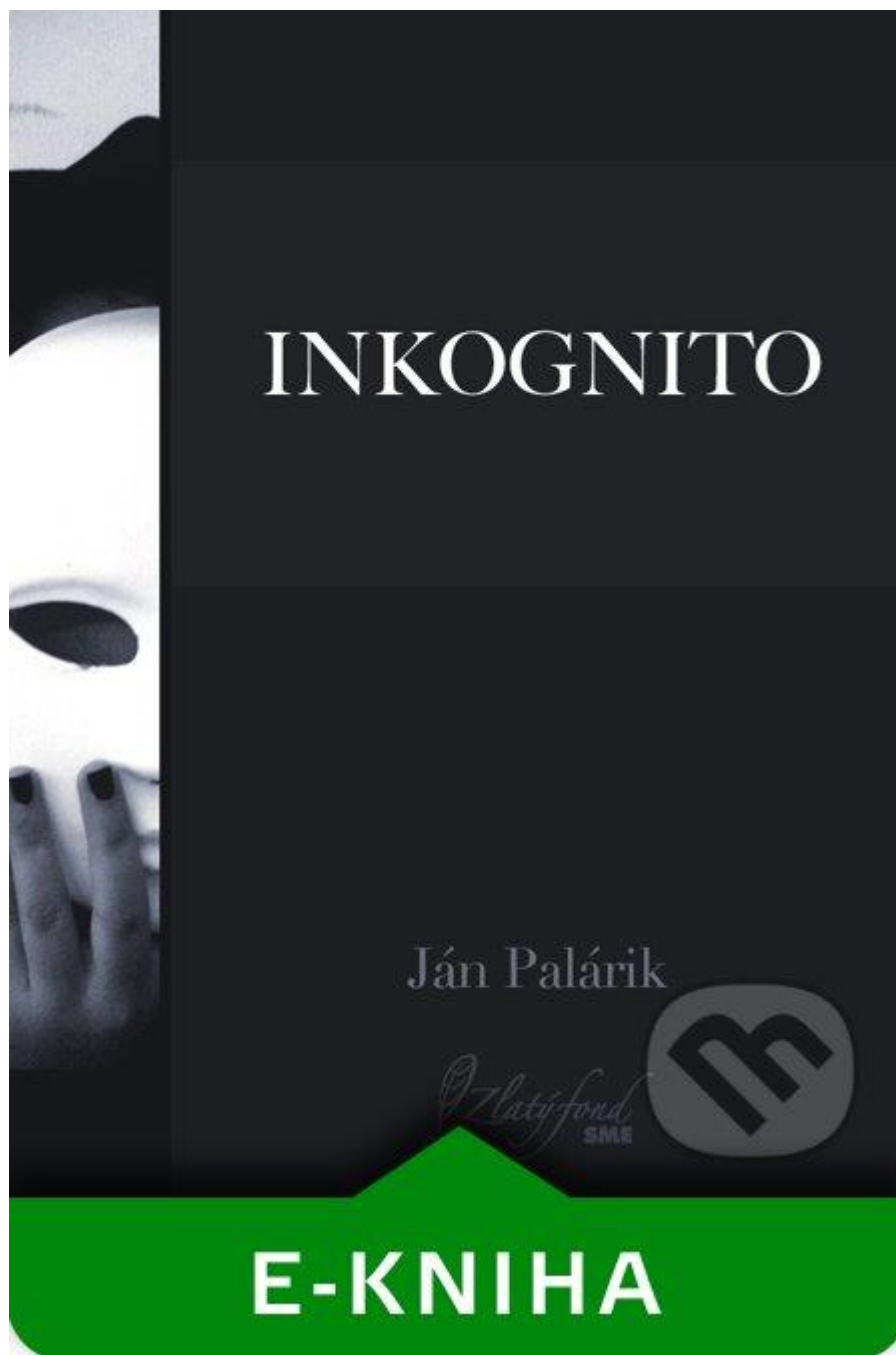
¹⁹ MARTINKOVIČ, M. 2013. *Politické myslenie Novej školy. Občiansko – národný program Slovenských novín*. Bratislava: Filozofický ústav SAV, 2013, 222 s. ISBN 978 – 80 – 970494 – 7 – 8.

*Vydavateľstvo Petit Pres ponúka od roku 2013 Palárikovu hru Dobrodružstvo pri obžinkoch
ako svoju e - knihu*

Vydavateľstvo Petit Pres ponúka od roku 2014 Palárikovu hru Drotár ako svoju e – knihu

Vydavateľstvo Petit Pres ponúka od roku 2014 Palárikovu hru Inkognito ako svoju e – knihu

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA FILOZOFICKÁ
KATEDRA MANAŽMENTU KULTÚRY A TURIZMU

**VÝZNAM OSOBNOSTI JÁNA PALÁRIKA V MINULOSTI
A V SÚČASNOSTI**

Bakalárska práca

Študijný program: 3.1.2 - kulturológia v špecializácii riadenie kultúry a turizmu

Školiace pracovisko: Katedra manažmentu kultúry a turizmu FF UKF v Nitre

Školiteľ: PhDr. Michala Dubská, PhD.

Nitra 2015

Petra Benkovská

Bakalárska práca Petry Benkovskej, rodáčky z Majcichova z roku 2015

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA HISTORIE

Matúš Krátky

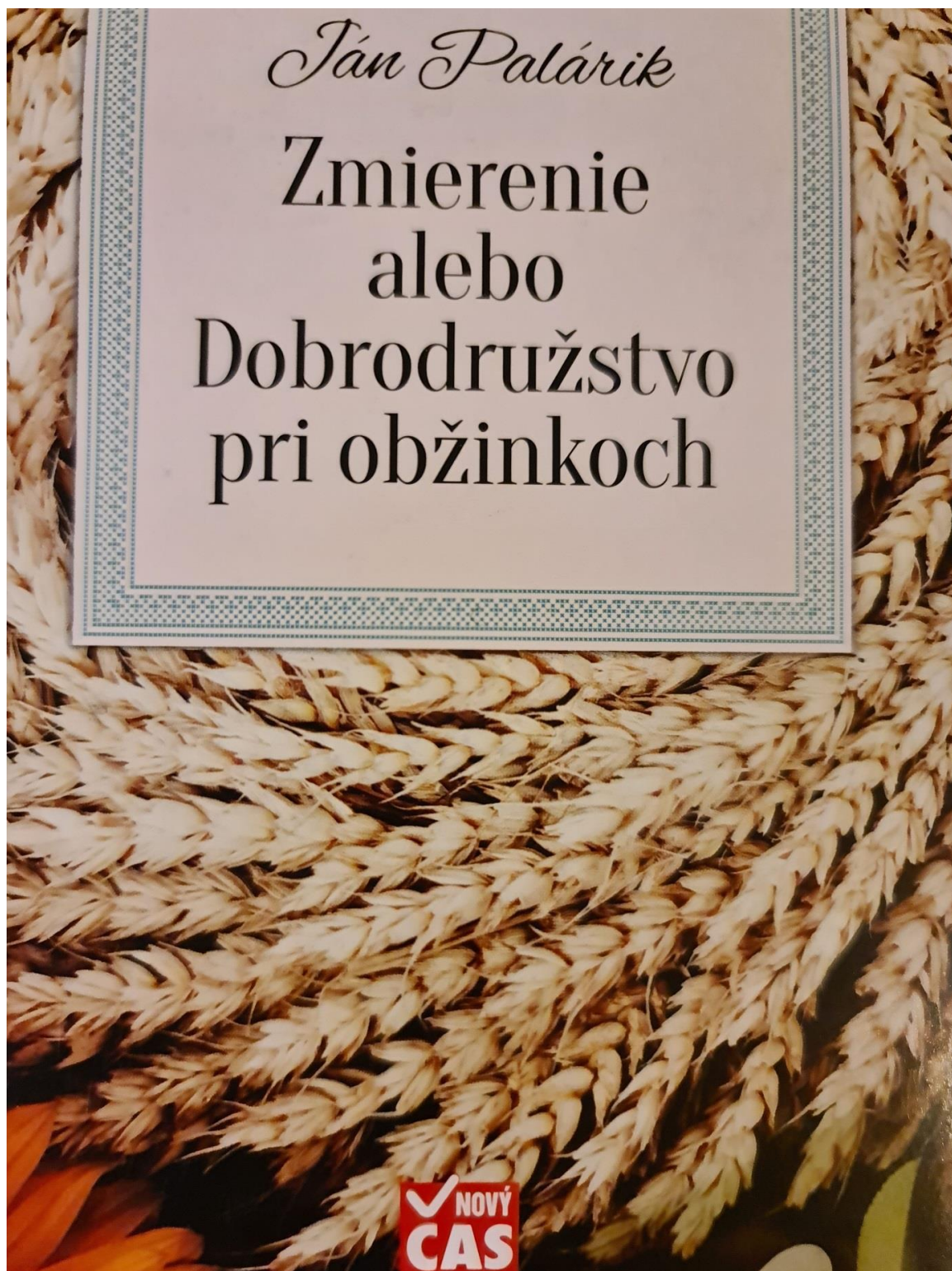
JÁN PALÁRIK A SLOVENSKÁ POLITIKA MEDZI VIEDŇOU
A PEŠŤOU

Bakalárska práca

Vedúci práce: prof. PhDr. PaedDr. Pavel Marek, PhD.

OLOMOUC 2015

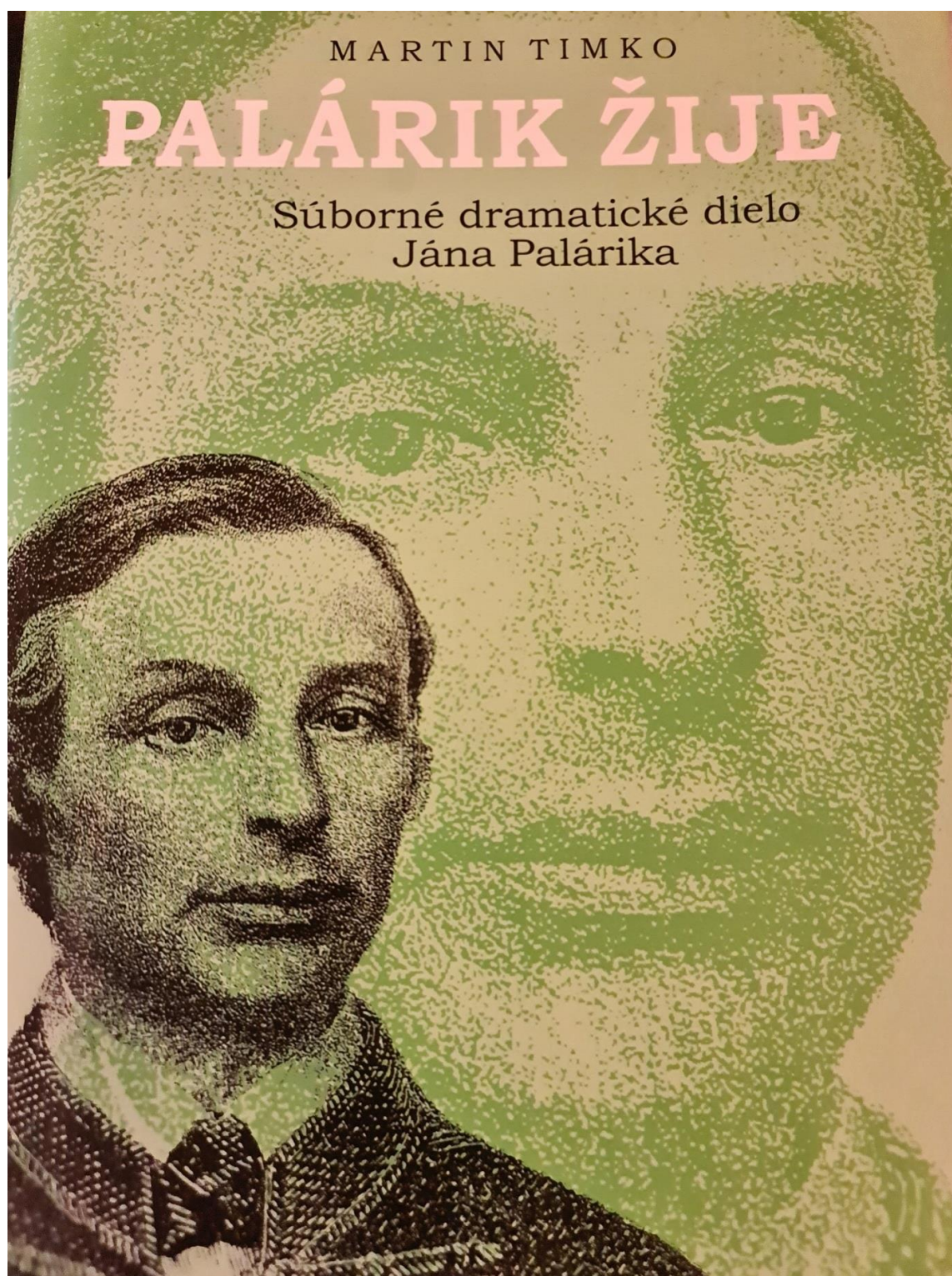
Bakalárska práca Matúša Krátkeho z roku 2015

Nový čas vydal v roku 2015 Palárikovu divadelnú hru

Zmierenie alebo dobrodružstvo pri obžinkoch

ako svoju brožovanú 3. prílohu edície Slovenská klasika

Tretia publikácia združenia Životnými cestami Jána Palárika ²⁰

²⁰ TIMKO, M. 2017. *Palárik žije. Súborné dramatické dielo Jána Palárika*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 2017, 389 s. ISBN 978 – 80 – 972614 – 2 – 9.

Dialóg, na ktorý nezabudnem²¹

Počas mojej dlhoročnej divadelnej praxe v Slovenskom národnom divadle jedným z najvyznanejších inscenátorov hier Jána Palárika, ktoré boli na repertoári v 60 a 70-tych rokoch, bol náš pán profesor Karol L.Zachar.

Dnes pokladám za svoje profesionálne šťastie, že som mohla pod jeho vedením účinkovať v hrách Inkognito, kde som hrala Evičku a v Dobrodružstve pri obžinkoch Milušu.

S odstupom času si uvedomujem, aké to boli vlastne skvostné divadelné predstavenia (Dobrodružstvo.... bola pôvodne televízna inscenácia po niekoľkých mesiacoch adaptovaná pre Divadlo Pavla Országha Hviezdoslava Bratislava).

Mali presne to čomu sa hovorí štýl – zacharovský rukopis, čo predstavuje skvelú jednotu formy a obsahu.

K.L. Zachar bol nielen režisérom týchto predstavení, ale bol aj ich scénografom a kostýmovým výtvarníkom. Osobne dohliadal v dekoračných dielňach SND na výrobu scény a kostýmov. Napríklad sám vedel vyrobiť krásne cizelované gombíky pre uhorské grófske mentieky a pod.

²¹ TIMKO, M. 2017. *Palárik žije. Súborné dramatické dielo Jána Palárika*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 2017, 389 s. ISBN 978 – 80 – 972614 – 2 – 9.

Obecenstvo naše Palárikove predstavenia milovali, mali nespočetné množstvo repríz a my herci sme v nich s chuťou a láskou hrávali.

Osobne na dialóg Milušia alias grófky Evičky (Emília Vašáryová) so zememeračom Rohoňom alias grófom Ľudovítom (Ivan Mistrík) a s grófom Ľudovítom alias Rohoňom (Michal Dočolomanský) o slovensko-maďarskom spolunažívaní, tak na ten náš iskrivý, šarmantný a noblesný dialóg nikdy nezabudnem.

prof. Mgr.art. Božidara Turzonovová, PhD,

členka činohry SND v Bratislave,

2015

VTEDY

Vaša dcéra má dar od Pána Boha... bol by hriech nerozvíjať ho.. a tak sa dcéra inštalatéra a zdravotnej sestry z malého mestečka Vrbové – ocitla (po rokoch štúdií) v Slovenskom národnom divadle v Bratislave. Spolupracovala so slovenskými režisérskymi veľikánmi (Fischer, Kriška, Bednárík, Gyermek.....)... spievala pod dirigentskou taktovkou Ondreja Lenárda.... keď opera ešte operou bola... Vtedy divadlo pre nás „mladých“ veľa znamenalo. Inscenátori ctili autora, libreto – podriaďovali svoje inscenačné vízie a umelecké záujmy hudbe... S pokorou a úctou... Vtedy sme odovzdávali divákovi skutočné umenie a spätné reakcie boli nabité pozitívnou energiou... Ďakovala som Bohu za každé predstavenie – za každú príležitosť a tešila sa na ďalšie... vtedy... dnes prosím Pána, aby to ''vtedy'' ešte aspoň občas ku nám zavítalo... pretože divadlo je veľká vec.. a opera zvlášť – ona spája v sebe všetky druhy umenia.

...a ja verím, že ''vtedy'' ešte príde...

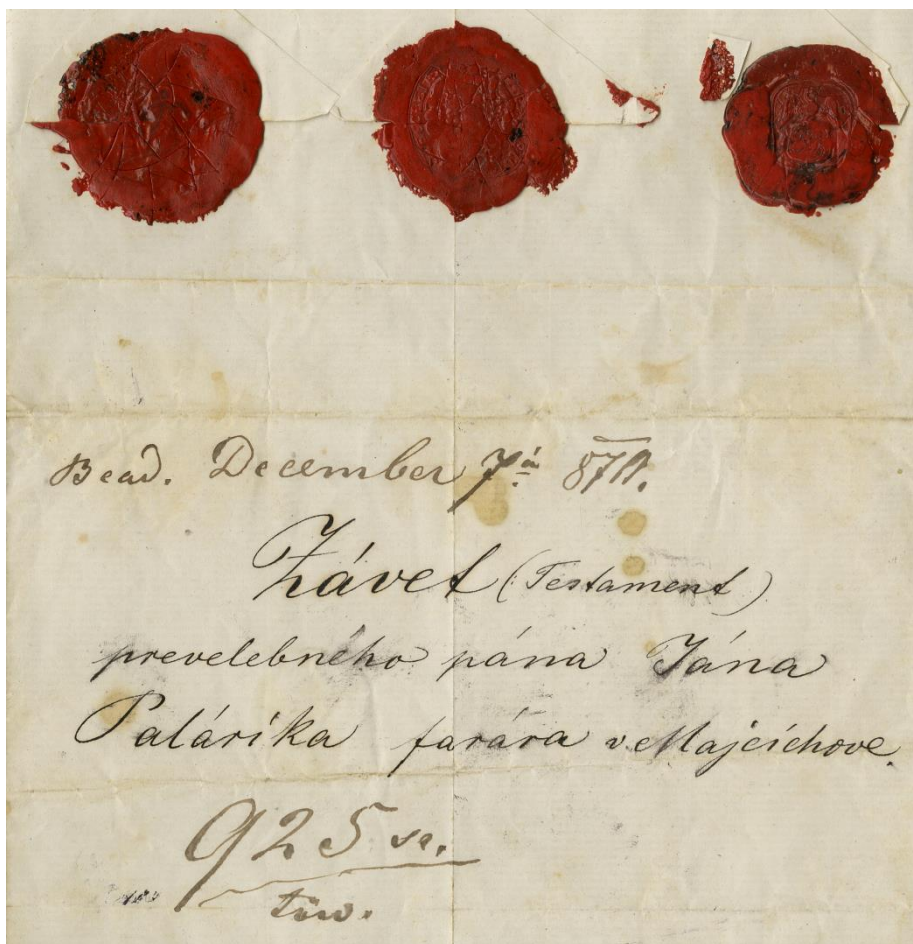
Jana Bernáthová

sólistka Opery SND v Bratislave

TESTAMENT JÁNA PALÁRIKA²²

Lenka Pavlíková – Pavol Zemko

Ján Palárik, rímskokatolícky kňaz, politik, novinár, publicista, vydavateľ, dramatik, básnik, spoluzakladateľ Matice slovenskej v

Martine a
Spolku svätého
Vojtecha
v Trnave, sa
narodil do
rodiny Šimona
Palárika a jeho
manželky
Anny, rodenej
Pastorkovej,
dňa 27. apríla
1822 v kysuckej
obci Raková.
O jeho narodení
obecná kronika
uvádza: „Dňa
27. apríla 1822
v malej

chalúpke drevenej u Matysa narodilo sa dieťa – chlapček. Otec Šimon Palárik a jeho žena Anna ani netušili čo z neho raz vyrastie. Chlapec rástol, pásol husi, ministroval v kostole a tehďjší duchovný Jozef Dávid objavil v chlapcovi zvláštne nadanie. Šimonovi Palárikovi, otcovi chlapcovmu, ktorý bol vtedy org. učiteľom radil aby synka dal do škôl. Zpočiatku ho priučal doma sám otec i učiteľ Hanuliak a sám farár, ktorý si ho veľmi oblúbil. Potom dali chlapca do seminára v Trnave. Už v seminári oblúbil si básnika Jána Hollého, ktorého básne

²² PAVLÍKOVÁ, L. – ZEMKO, P. 2018. Testament Jána Palárika. In: ŽAŽOVÁ, H. – MANÁK, M. 2017. *FonsTyrnaviensis VII.*, roč., s. 190 – 195. Trnava: Ústav dejín Trnavskej univerzity v Trnave, 2017, 229 s. ISBN 978 – 80 – 598 – 0087 – 4.

utúžily v ňom lásku k materinskej reči a zobudily národného slovenského ducha. Po skončení štúdií bol vysvätený za kňaza a stal sa kaplánom v Starom Tekove.“²³

Základné vzdelanie nadobudol Ján Palárik v rokoch 1828 – 1832 v Rakovej. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Žiline (1832 – 1836) a v Kecskeméte (1836 – 1839). Štúdium teológie začal v roku 1839 v Ostrihome, pokračoval v Bratislave (1839 – 1840) a ukončil v roku 1847 v Trnave, kde 15. januára prijal z rúk ostrihomského pomocného biskupa Antona Majténioho kňazské svätenie. Po vysvätení bol ustanovený za kaplána v Starom Tekove, kde pôsobil až do roku 1850. V rokoch 1850 – 1851 pôsobil v Štiavnických Baniach. V roku 1851 bol preložený do Banskej Štiavnice a v rokoch 1851 – 1862 pôsobil v Budapešti.²⁴ V roku 1862 sa uprázdnila fara v Majcichove a na jej obsadenie bol, podľa vtedajších pravidiel, biskupom vypísaný konkurz. Spomedzi prihlásených kandidátov sa vybral jeden, ktorý bol menovaný za farára. Výber vhodného kandidáta ovplyvňoval, samozrejme, aj patrón, ktorými v prípade Jána Palárika boli Esterháziovci.²⁵ Po úspešnom absolvovaní konkurzu sa Ján Palárik stal administrátorom uvedenej farnosti 23. novembra 1862 a po svojej inštalácii pôsobil ako farár v Majcichove až do svojej smrti 7. decembra 1870.

Práve pre prípad smrti, tak v minulosti, ako i v súčasnosti, sa k slovu dostáva testament, ako nástroj na vysporiadanie sa s majetkom. Testament, ktorého etymologický základ korení v latinskom slove „testamentum“ znamenajúcom súkromný jednostranný akt určujúci dedičskú vôľu poručníka, pričom rešpektuje isté formálne náležitosti, skrýva v sebe dlhú históriu a vývoj.²⁶

²³ Dostupné online: http://www.rakova.sk/images/stories/Stara_kronika_prepis.pdf, 24.5.2017, s. 44.

²⁴ PAŠTEKA, J. 2000. *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava: Lúč, 2000, s. 1030. ISBN 80-7114-300-6.

²⁵ ZEMKO, P. 2013. *Ján Nepomuk Palárik a jeho nasledovníci*. Trnava : Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2013, s.3. ISBN 978-80-89413-30-0.

²⁶ Už od najstarších čias bol chápaný ako niečoneporušiteľné a svojím spôsobom sakramentálne. Hojne sa s ním stretávame i v Biblii. V liste svätého Pavla Galaťanom sa píše: „*Bratia, hovorím to po ľudsky: Už potvrdený ľudský závet nik neruší, ani k nemu nič nepridáva.*“ List Hebrejom hovorí o nadobudnutí účinnosti testamentu: „*Lebo kde je závet, musí sa dokázať smrťou závetcu. Ved' závet nadobúda účinnosť smrťou, neplatí, kým žije ten, kto závet urobil.*“ Biblický zmysel slova testament má však len prenesený význam k právnemu

Napriek tomu však v priebehu dejín svoju úlohu nikdy nezmenil a chápal sa ako jednostranný právny úkon testátora, ktorý disponuje (testuje, zriaďuje závet) s majetkom pre prípad smrti v predpísanej a dovolenej písomnej, či ústnej forme v zhode aj so súčasným Občianskym zákonníkom (§461, 476 a nasl.), v ktorom sa i dnes kodifikuje ako jediný úkon *mortiscausa*.²⁷

Vďaka svojej viac dimenzionálnosti predstavuje závet jedinečný a vzácny prameň poznania nielen pre oblasť historiografie, ale i pre dejiny práva, každodennosti, umenia a architektúry, či majetkových pomerov obyvateľstva.²⁸ Napriek skutočnosti, že testamenty v sebe vzácné skĺbili súkromno - právny a intímny charakter dokumentov, vždy sa vnímali, z hľadiska formálno-právneho, ako verejnoprávne listiny.²⁹

Testamentárne právo sa vyvíjalo postupne a mnohé, v stredoveku kodifikované pravidlá, boli rešpektované aj v novoveku a zachovali sa prakticky do súčasnosti. Od 16. storočia sa toto právo rozšírilo na takmer všetky vrstvy spoločnosti, vďaka čomu dnes možno študovať testamenty panovníkov, šľachticov, mešťanov, atď.

Špecifickú skupinu predstavujú testamenty duchovných osôb, kaplánmi počnúc, až po najvyšších cirkevných predstaviteľov. Pre diecéznych kňazov i rehoľníkov platili v oblasti dedičského práva oddávna osobitné ustanovenia týkajúce sa predovšetkým zákonného dedenia z benefícia alebo iných cirkevných zdrojov.³⁰ Ostatný (inak

chápaniu tohto inštitútu. Je nástrojom na vyjadrenie ľudskej ekonómie spásy, hovoríme teda o duchovnom testamente. GLEJTEK, Miroslav. Testamenty a testamentárne právo spišských kanonikov v 18. storočí (Testament kanonika Andreja Čepešeniho z roku 1738). *Studia Historica Nitriensia*. Nitra : 2013, č.1, s. 82.

²⁷ ŠVECOVÁ, Adriana. *TRNAVSKÉ MEŠTIANSKE ZÁVETY (1700 – 1871)*. I. zväzok. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2014, s. 26. ISBN 978-80-8082-700-7.

²⁸ Na základe odkazovaného odevu možno usudzovať na majetkové pomery testátora, ale skúmať tiež rôzne módné trendy vtedajšej doby. Zo ženského odevu sa najčastejšie dedili rôzne sukne, šaty, kabáty, či menšie doplnky, ako napríklad šatky alebo čepce. V prípade mužského odevu išlo predovšetkým o nohavice, kabáty, čiapky i klobúky. O hospodárskych pomeroch obyvateľov svedčia zase odkazované poľnohospodárske náradie, či materiál potrebný na výkon remesla, ako i rôzne domáce zvieratá. MARCINOVÁ, Františka – ŽARNOVSKÝ, Peter. *Kniha testamentov mešťanov mesta Stará Ľubovňa 1660 – 1747*. Stará Ľubovňa: Ľubovnianske múzeum – hrad v Starej Ľubovni, 2016, s. 18-19. ISBN 978-80-89860-03-6.

²⁹ ŠVECOVÁ, Adriana. *TRNAVSKÉ MEŠTIANSKE ZÁVETY (1700 – 1871)*. I. zväzok. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2014, s. 129. ISBN 978-80-8082-700-7.

³⁰ NEMEŠ, Jaroslav. *Pramenná základňa testamentov k cirkevným dejinám Slovenska (Testamenty duchovných osôb do r. 1600)*. Diplomová práca. Trnava : 1997, s. 8-14.

nadobudnutý) majetok sa dedil podľa všeobecných ustanovení, zodpovedajúcich stavovskej príslušnosti klerika.

Svoj testament zachoval aj Ján Palárik, rímskokatolícky kňaz a nachádza sa v Štátnom archíve v Bratislave, uložený vo fonde Bratislavskej župy I.³¹

Testament, napísaný 13. novembra 1870 v Majcichove, pozostáva zo štyroch strán napísaných v slovenskom jazyku a bol uschovaný v obálke opatrenej tromi pečaťami (prvá zľava nečitateľná, v strede pečať farnosti Všetkých svätých v Majcichove, vpravo pečatným prsteňom odtlačený osobný erb Jána Palárika). Na obálke, na ktorej je uvedený obsah (*„Závet (Testament) prevelebného pána Jána Palárika farára v Majcichove“*), sa okrem signatúry nachádza aj dátum prezentácie – 7. december 1870.

Z hľadiska formálneho rozboru pozostáva testament Jána Palárika z nasledovných častí: **invokácia** predstavujúca symbolické vzývanie svätej Trojice vo formulke: *„Vejmene Boha Otca i Syna i Ducha svätého Amen.“* **Intitulácia**, obsahujúca identifikáciu testátora minimálne vo forme mena a priezviska, prípadne uvedením spoločenského stavu, absentuje. V **areng**e objasňuje Ján Palárik dôvody, ktoré ho viedli k napísaniu testamentu. Na arengu nadväzuje promulgácia, v ktorej testátor zdôrazňuje snahu predísť akýmkoľvek sporom v prípade jeho úmrtia (*„V tažkej nemoci postavený rozvažujúc že smrť človeka istá, hodina tejže ale neistá je, aby v páde mojhozesnutiaohladammojho majetku všetkým možnýmroztržitosťami sa predišlounmienil som si pri zdravom rozume nasledujúce poriadky porobiť“*). Nasleduje samotná **testamentárna dispozícia**, ktorá začína dispozíciou tela a duše: *„Moju dušu nesmrtnú do milostí najdobrotivejšieho Boha porúčajúc, žiadam by moje telo dlaKrestanskéhoKatolíckého zvyku do posvatej zemi, z ktorej pošlo, na zdejšomcintorynazpätvložené bolo.“*

S finančnou hotovosťou nariaďuje Palárik vykonať nasledovné: do kostolnej pokladnice odkazuje všetky peniaze označené v kostolných knihách ako *„in Capsaparsimoníalítrnaviensí“*. Pre

³¹ MV SR, Štátny archív v Bratislave, f. Bratislavská župa I., Testamenty 1748 – 1890, šk. č. 8, Testament Jána Palárika.

účely diecézy, predovšetkým pre Adalbertinum, odkazuje Ján Palárik sto zlatých. Vnučke Kataríne Gonekovej, za vernú službu počas viacerých rokov odkazuje štyristo zlatých.³² Márii Horeckej, ktorá viedla Palárikovi osem rokov bez akejkoľvek mzdy domácnosť a starala sa i o hospodárstvo, porúča testátor päťsto zlatých, ako i stôl, pohovku, posteľ a dve skrine. Sto zlatých odkazuje bratovi Jozefovi a sestrám Anne a Magdaléne z Rakovej. Matici slovenskej, Gymnázium v Kláštore pod Znievom a Spolku svätého Vojtecha odkazuje dvesto zlatých, ale tým spôsobom, aby sa doteraz odvedené financie týmto ústavom zarátali (čiže Matici slovenskej odkazuje ešte sto zlatých, Gymnázium v Kláštore pod Znievom ešte stosedemdesiatšesť zlatých a Spolku svätého Vojtecha stoosemdesiatosem zlatých). Sluhom žiada vyplatiť plat, ktorý by im prináležal, ak by pracovali až do konca roka 1870. Zvyšný finančný obnos žiada Ján Palárik rozdeliť na dvanásť častí, z ktorých vnučka, Katarína má obdržať štyri diely, Mária Horecká päť dielov, a každý zo súrodencov po jednom diely.

Okrem financií a drobného mobiliáru, definoval tiež Palárik, ako sa má naložiť s jeho knižnicou. Svoje kázne a všetky teologické knihy ponecháva fare v Majcichove. Nedokončený český „Slovník náučný“ odkazuje profesorovi Štefanovi Chovancovi, ktorý ho zaopatril poslednými sviatosťami. Prostonárodné spisy písané pre ľud odkazuje do knižnice majcichovskej katolíckej školy. Zvyšok kníh ponecháva exekútorom svojho testamentu tak, ako sa medzi sebou dohodnú.

Za vykonávateľov testamentu určuje Michala Olhausera, dekana a farára v Hrnčiarovciach nad Parnou, Pavla Nováka, sekretára Trnavského vikariátu a Jána Blahu, farára v Bohdanovciach.

³² Sestra matky Jána Palárika, ktorá sa vydala za istého Goneka z Rakovej, mala viacero detí. Keď prišiel Palárik do Majcichova, prichádza s ním aj jej dvanásťročná dcéra Katarína Goneková, ktorá mu mala pomáhať s hospodárstvom i s domácnosťou. Palárik ju nazýval vnučkou. KANKARA, Jozef. *Rímskokatolícka farnosť Všetkých svätých v Majcichove a kňaz Ján Palárik*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, 2009, s. 40.

Ku potvrdzeniu toho že je toto opravdivý
obsah mojej poslednej vôle pripojím
moj vlastnoručný podpis.
V. Majcichove dňa 13ho novembra 1870.

 Ján Palárik vr.
farár majcichovský.

Ke tohoto testamentu obsah poručitel ako svoju nezmiení,
telmú poslednú vôľu pred námi uenal a túž aj vlast-
nou rukou pred námi podpísal, mi níz doložení
na rás prítomní svedkovia našimi vlastnoručnými
mi podpisy potvrdzujeme.
V. Majcichove dňa 13ho novembra 1870.

Lovašik Pavol gar. richtár
Panik Jozef prísah. svedok Ermyer Ku
Krajčovič Ján jst. svedok
Lelkeš Václav svedok
Filip Hladký svedok

V **koroborácii** Ján Palárik deklaroval, že skutočne ide o jeho poslednú vôľu a na znak toho opatril dokument vlastnoručným podpisom a pečat'ou s erbom.³³ Nasleduje datovacia formulka, ktorá obsahuje údaj, kedy a kde bol testament spísaný (13. november 1870, Majcichov). Rovnako svedkovia potvrdili svojimi podpismi, že ide o poslednú vôľu majcichovského farára, Jána Palárika, a na znak súhlasu pripojili svoje podpisy: Lovasik Pavol, richtár, Panik Jozef, prísahný Bratislavskej župy, Krajčovič Ján, Lelkeš Václav a Filip Hladký. Nasledovala ďalšia datovacia formulka s dátumom 13. november 1870 v Majcichove.

Vzhľadom na skutočnosť, že v spomínanom archívnom fonde sa nachádza spolu len päť testamentov duchovných osôb, ťažko z nich vyvodiť rozsiahle závery. Avšak pri ich vzájomnom porovnaní sa testament Jána Palárika ani po formálnej, ani obsahovej stránke nelíši

³³ V pečati možno vidieť štít, v ktorom sú iniciály testátora (J, P). Nad štítom sa nachádza rozkrídlený pelikán, ktorý je symbolom Krista, obetujúceho sa za ľudstvo.

od zvyšných testamentov. Ako autentický prameň však poskytol testament obraz majetku i širších rodinných vzťahov testátora, priblížil jeho mentalitu, spoločenský stav, či vzťah k cirkvi.

Prepis dokumentu:

Závet

V ťažkej nemoci postavený rozvažujúc že smrť človeka istá, hodina tejže ale neistá je, aby v páde mojhozesnutia ohľadom mojho majetku všetkým možným roztržitostiam sa predišloumienil som si pri zdravom rozume nasledujúce poriadky porobiť.

1.) Moju dušu nesmrtnú do milostí najdobrotivejšieho Boha porúčajúc, žiadam by moje telo dla Krestanského Katolíckého zvyku do posvatnej zemi, z ktorej pošlo, na zdejšom cintoryna zpät vložené bolo.

2. Predovšetkým je moja vôla aby zvláštne tieto dve dlžoby vyplatené boli; a síce:

- a.) do kostolnej capsi, podľa kostolných kníh všetke tie summy, ktoré pod menom „in capsa parsimoníalí tirnaviensí“ prichodia
- b.) na dioecesanske titule zvlášte tých podpísaných 100 zl. t. j. jednosto zlatých rak. cís. na „Adalbertinum“ od ktorých som aj do včulka interese platil.

2.) Mojej vnučke Katerine Gonek, ktorá od

viacej rokov u mňa verne služby konala,
porúčam 400 zl. t. j. štyri sto zlatých rak. cís.

3.) Slečne Marie Horecký ktorá ku mojej spokojnosti dom a hospodárstvo za 8 rokov viedla, bez toho, žeby nejakého platu odomňa bola obdržala, porúčam 500 zl. t. j. pet sto zlatých rak. cís.
a náradie z izby pri kuchyne, ktoré pozustáva z 1. stola 1. pohovky 1. vypravenej postely a ze 2 skrin.

4.) Mojemu bratovi Jozefovi a mojím sestrám Anne a Magdalene na Rakovej každému jednotlivému porúčam po 100 zl. t. jest jendo sto zlatých r. cís.

5.) Trom ústavom narodným a síce Matice Slovenskej, Znio klaštorskému gymnasiu a spolku svätého Vojtecha zanechávam a síce každému jednotlivému po 200 zl. t. j dve sto zlatých rak. cís.
tak ale, aby sa týmto menovaným ústavom už dovčúľka vyplatenéráty a síce Matícesl. 100 zl (:sto:) kláš-torskému gymnásiu 24 zl (štíryadvacať:) a spolku Sv. Vojtecha 12 (dvanást) do hore písaných 200 zl. vrátalo.

7. Ohladom sluhov žiadam si aby každému bez výnimky jeho plat až do konca 1870 roku vydaný bôl.

8. Po vyplatení všetkých týchto „legatov“ pozustáva Vajúcu summu porúčam rozdelit na dvanasť (12) čiastek, z ktorých moja vnučka Katerina Gonek štyri (4) dile, slečna Ma-

Ríá Horecky peť (5) dílov, brat a sestry ale po jednom (1.) díle obdržat' mají.

9. Z mojej kníhovne:

a) všetky kázne a vôbec theologické knihy majcichovskej fare ponehávam.

b)prostonárodné pre ľud písané spisy porúčam zdejšej škole katolíckej na kníhovnu.

c)pánu professorovi Štefanovi Chovan-
covi, ktorý ma poslednými sviatostami za-
opatril porúčam v mojej kníhovne nachádzajúci sa ešte nedokončený český !Slov-
ník náučný“.

d) ostatné knihy porúčam p. p. execúto-
rom závetu ku rozdeleniu dla jejich
priateľského pokonania.

10.) Za execútorov závetu tohto prosím
vysokodôstojného pána Michala Olhausera
dekana a farára v Hrnčiarovciach, vyso-
kodôstojného pána Pavla Nováka secretara
pri vicariate v Trnave, a prevelebného
pána Jána Blaho farára v Bogdánov-
ciach.

Ku potvrdeniu toho že je toto opravdivý
obsah mojej poslednej vôle pripojujem
moj vlastnoručny podpis.

V Majcíchove dna 13 ho novembra 1870.

(Pečať) Ján Palárik vr.
farár majcíchovsky

Že tohto testamentu obsah poručitel ako svoju nezmení-
telnú poslednú vôlu pred nami uznal a túže aj vlastn-

nou rukou pred nami podpísal, mí níže doložený
na ráz prítomní svedkovia s našímí vlastnoručný-
mi podpisy potrdzujeme.

V Majcichove dňa 13 ho novembra 1870.

Lovasik Palo gak to Richtar

Janik Jozef prisazni svedek

Krajčovič Jan

Lelkeš Václav svedok

Filip Hladký svedok

925 v.
22. 8. 70. *A VIII 1870*
Vejmene Boha Otca i Syna i Ducha
svätého Amen.
Fides
V ľahkej nemoci poslažený roivražijúc
se smieš človeka ista, kotina tepe ale ne
ista je, aby v parle mojho rozumia ohla,
dom mojho majetku všetkým možným
roztříbroskiam sa predišlo umienil som
si pri vbrauom rozume nasledujúce po-
riadky porobiť.
1) Moju dušu nezmrtnú do milosti napísobro-
vujúcu Boha porúčajúc, žiadam by mo-
je telo dla kresťanského katolíckého svytku
do povratnej zemi, z ktorej pošle, na zloz,
som cintory naprád vlozene bolo.
2) Predovšetkým je moja vôľa aby, avlastne
tieto dve diely vyplatene boli, a sice:
a) do kostolnej kasy podľa kresťanských kníh
všetke tie summy, ktoré pod menom „in-
capa parvimonialí“ kinnaviení prišochdli,
b) na diocessanske titule avlaste tých pod-
pisaných 100 el. s. j., jedno sto zlatých rak. vs.
na „Edalbertinum“ od ktorých som aj do
včulka interestu platil.
3) Moju vnučku Katerine Gonskú, ktorá od
viacer, rokov u mňa verne slúžby konala,
porúčam 100 el. s. j., stý sto zlatých rak. vs.
4) Plesne Marie Horeckú, ktorá ku mne aj po-
kynosti dom a hospodárstvo za 8 rokov nia-
la, bez toho, zely nejakého platu odomňa
/.

Ku potvrdeniu toho že je toto opravdivý
obsah mojej poslednej vôle pripojujem
moj vlastnoručný podpis.
V. Majcichove dňa 13ho novembra 1870.

Jan Patárik vr.
farár majcichovský.

Ke tohoto testamentu obsah poručitel ako svoj nezmiení,
selmú poslednú vôle pred námi uenal a túž aj vlast-
nou rukou pred námi podpísal, mi níz doložení
na rás prítomní svedkovia s našimi vlastnoručnými
mi podpisy potvrdzujeme.

V. Majcichove dňa 13ho novembra 1870.

Louay k' pale galk' to Lichtar

Jan k' pale galk' to Lichtar

Krajčiarie Jan

Lekár Václav svedok

Titip Hlady svedok

Ermyer Ku
jst svedok

*Palárikov portrét z roku 2009*³⁴

³⁴https://www.researchgate.net/publication/350404304_IDEOVE_ANALOGIE_V_LIBERALIZME_KARLA_HAVLICKA_BOROVSKÉHO_A_JANA_PALÁRIKA

Logo Základnej školy Jána Palárika v Majcichove ³⁵

³⁵<https://zsmajcichov.edupage.org/>

Príležitostná poštová pečiatka z roku 2020³⁶

³⁶<https://www.pofis.sk/katalog/produkty/peciatka-2020-jan-palarik>

Literatúra a použité informačné zdroje

CZARNECKI, P. – HERDICS, G. – VALLOVÁ, J. – ZEMKO, P. 2017. *Nuntii sunt testes. Osobnosť a svedok in ars homiletica (Rhetorica ecclesiastica in Slovacia)*. Warszawa: Warsaw Management University Publishing House prof. Leszka Kryżanowskiego, 2017, 216 s. ISBN 978 – 83 – 7520 – 228 – 1.

DVOŘÁK, J. 1955. *Ján Palárik. Smíření aneb Dobrodružství při obžinkách. Veselohra o třech dějstvích*. Praha: Orbis, 1955, 133 s.

FELIX, J. 1955. *Ján Palárik. Veselohry a divadelné prejavy*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1955, 379 s.

GAŠPARÍK, M. 1952. *Ján Palárik a jeho boj o demokratizáciu slovenského národného života*. Bratislava: Nakladateľstvo Akadémie vied a umení, 1952, 71 s.

<https://zlatyfond.sme.sk/autor/1/Jan-Palarik>

MAREČEK, M. – ZEMKO, P. 2016. *Životnými cestami Jána Palárika. Združenie miest, obcí a inštitúcií s palárikovskou tradíciou*. Trnava: Trnavský samosprávny kraj, 2016, 73 s. ISBN 978 – 80 – 89759 – 30 – 9.

MARTINKOVIČ, M. 2013. *Politické myslenie Novej školy. Občiansko – národný program Slovenských novín*. Bratislava: Filozofický ústav SAV, 2013, 222 s. ISBN 978 – 80 – 970494 – 7 – 8.

Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

SLOBODA, J. 1970. *Život za život! Príležitostná príručka k oslavám 100.výročia smrti Jána Palárika*. Bratislava: Osvetový ústav, 1970, 81 s.

VAVROVIČ, J. 1986. *Duchovné cvičenia Jána Palárika. Od 12.januára do 1.februára 1851 v Ostrihome*. Rím: Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, 1986, 117 s.

VAVROVIČ, J. 1990. *Duchovné cvičenia Jána Palárika. Od 12.januára do 1.februára 1851 v Ostrihome*. Martin: Osveta, 1990, 117 s. ISBN 80 – 217 – 0228 – 1.

TIMKO, M. 2017. *Palárik žije. Súborné dramatické dielo Jána Palárika*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 2017, 389 s. ISBN 978 – 80 – 972614 – 2 – 9.

ZEMKO, P. 2002. *Jozef Karell (4.9.1842 – 21.6.1902)*. Majcichov: Rímskokatolícka cirkev, farnosť, 2002, 32 s.

ZEMKO, P. 2007. *Palárikov Majcichov*. Majcichov: Divadelno – spevácky súbor Jána Palárika, 2007, 49 s. ISBN 978 - 80 – 969688 – 7 – 9.

ZEMKO, P. 2007. *Kopčanovo majcichovské pôsobisko*. Majcichov: Divadelno - spevácky súbor Jána Palárika, 2007, 24 s. ISBN 978 - 80 – 969709 – 2 – 6.

ZEMKO, P. 2007. *Primície mal v čase pôsobenia Jána Palárika*. Majcichov: Rímskokatolícka cirkev, farnosť, 2007, 40 s. ISBN 978 - 80 – 969806 – 8 – 0.

ZEMKO, P. 2009. *Palárikov nástupca v úrade farára*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2009, 56 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 01 – 0.

ZEMKO, P. 2009. *Radlinského hlásanie Božieho slova*. Banská Bystrica: Polygrafia Gutenberg, 2009, 119 s. ISBN 978 – 80 – 969886 – 2 – 4.

ZEMKO, P. 2010. *Palárik na Trnavsku*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2010, 36 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 06 – 5.

ZEMKO, P. 2010. *Ferkovi Hlavičkovi (K 5. výročiu úmrtia – 31. júla 2010)*. Majcichov: DSSJP, 2010, 16 s. ISBN 978 – 80 – 970481 – 7 – 4.

ZEMKO, P. 2010. *Majcichovská mládež o Jankovi Palárikovi*. Majcichov: DSSJP, 2010, 24 s. ISBN 978 – 80 – 970393 – 4 – 9.

ZEMKO, P. a kol. 2010. *Európan Ján Palárik*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 2010, 240 s. ISBN 978 – 80 – 970299 – 7 – 5.

ZEMKO, P. a kol. 2012. *Ján Palárik Beskydov – miláčik*

slovenského národa. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 2012, 184 s. ISBN 978 – 80 – 970449 – 4 – 7.

ZEMKO, P. 2013. *Cyrilo – metodská a palárikovská tradícia ako výzva nášho každodenného života. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, Budapešť 22.októbra 2012*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2013, 56 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 29 - 4.

ZEMKO, P. 2013. *Ján Nepomuk Palárik a jeho nasledovníci. Majcichovsko – trnavská štúdia*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2013, 174 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 30 – 0.

ZEMKO, P. 2014. *Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Cyrilometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik ako i z príležitosti Valného zhromaždenia Haulikovho inštitútu v Trnave. Záhreb, Chorvátsko 14. – 16. mája 2014*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2014, 143 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 34 – 8.

ZEMKO, P. – MATÚŠOVÁ, I. 2017. *Ročenka Haulikovho inštitútu I. Od DSSJP k Haulikovmu inštitútu*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2017, 152 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 72 - 0.

ZEMKO, P. 2018. *Andrej Radlinský ako hlásateľ Božieho slova organizuje bernolákovcov*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová pre MO MS Kátlovce prof. dr. Štefana Vagoviča, 2018, 214 s. CD - ROM. ISBN 978 - 80- 89413 – 96 – 6.

ZEMKO, P. 2020. *Niektoré osobnosti dejín slovenskej homiletiky a slávnostné homílie*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2020, 190 s. ISBN 978 – 80 – 89979 – 21 – 9.

ZEMKO, P. 2020. *Kardinál Haulik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 10.decembra 2019 v Trnave*. Trnava: Haulikov inštitút 2020, 41 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 973532 – 2 – 3.

ZEMKO, P. – CZARNECKI, P. S. - ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – REČNÁ, S. 2021. *Slovanský Mojžiš*. Trnava: Vydavateľstvo

Ivona Matúšová, 2021, 122 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 –80 – 89979 –22 – 6.

ZEMKO, P. – CZARNECKI, P. S. – HERDICS, GY. - ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – REČNÁ, S. – SNOPEK, P. 2021. *Povedať pravdu s úsmevom*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2021, 110 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 –80 – 89979 –28 – 8.

ZEMKO, P. 2022. *Jánovi Palárikovi – dvestoročnému jubilantovi*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2022, 112 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 32 – 5.